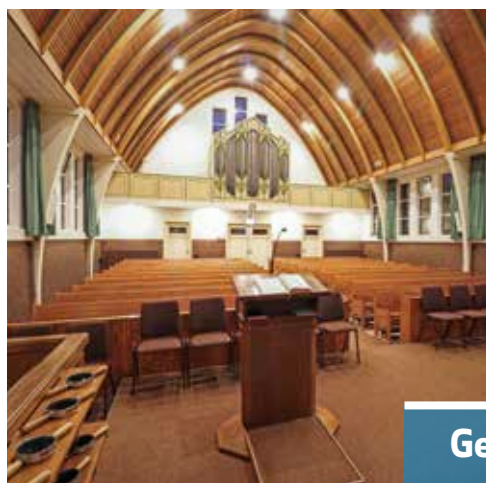
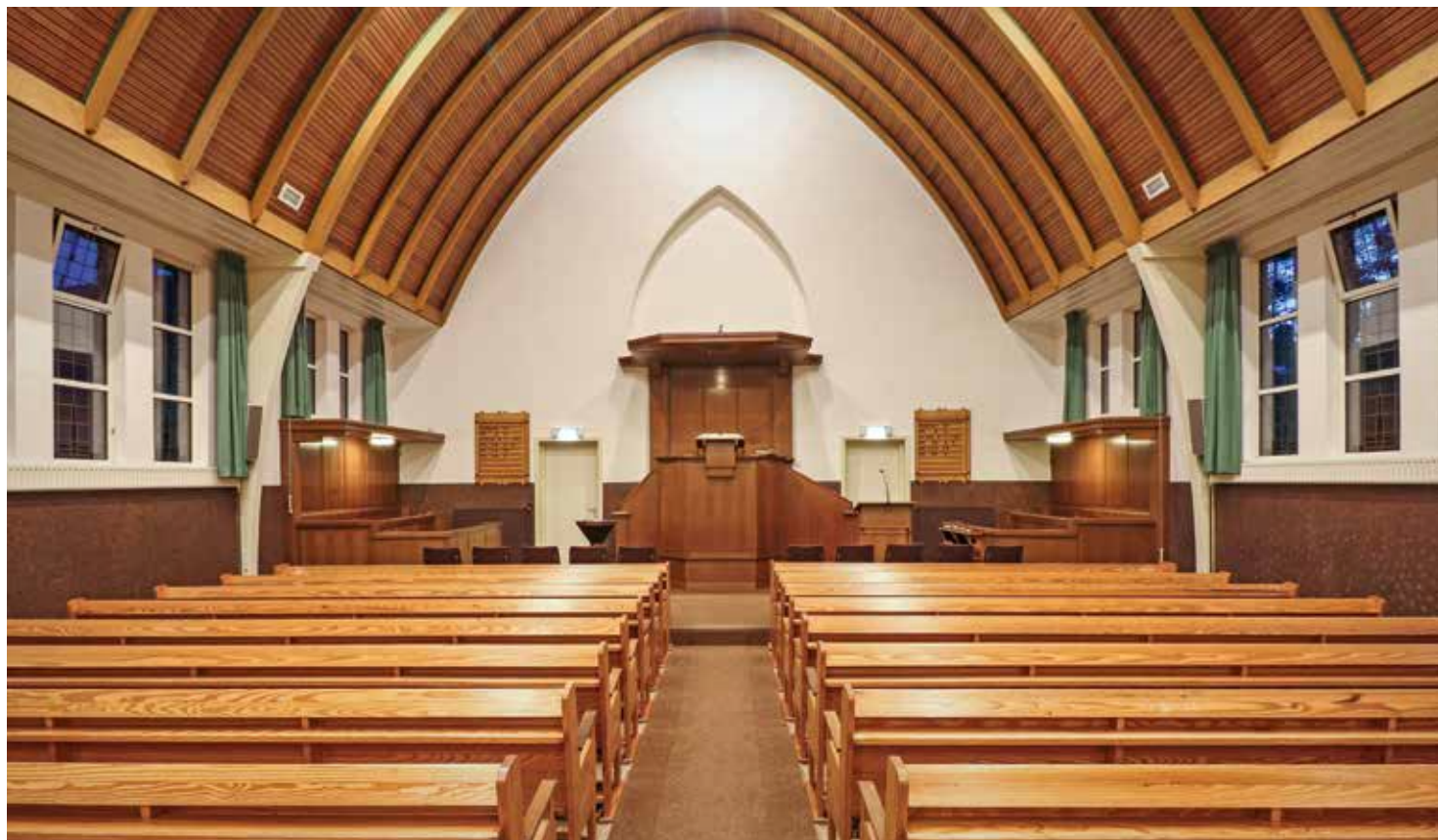

KERKELIJK WEEKBLAD VAN
DE GEREFORMEERDE GEMEENTEN

de

AAMBINDER

Gereformeerde Gemeente Poortugaal

27/08/2020
jaargang 98

nr **48**

Van 1941 tot 1995 wordt de gemeente van Poortugaal in het ambt gediend door C. van Welie; eerst anderhalf jaar als diaken, daarna bijna 52 jaar als ouderling. In 'Tot opzieners gesteld' vertelt hij iets over Gods leiding in zijn leven: 'Toen ik een jaar of zeventien was, is er een tijd van verandering in mijn leven gekomen. Voor die tijd was ik al wel ernstiger geworden. Ik las preken en oudvaders en in de week ging ik overal

naar de kerk. Ik werd een brave Hendrik. Ik was vroom, dat was het knelpunt. Maar toen God in mijn leven kwam, gevoelde ik, dat ik onbekeerd was. Ik was God kwijt en liep ongelukkig over de wereld. (...) De Heere maakt nooit grote en hoge mensen. Wij willen het mooi maken, maar God gaat het afbreken. Hij maakt je klein. Je kunt dan niet meer gelukkig worden dan wanneer die dierbare Borg een plaats gaat innemen'.

De eredienst

De kerkdienst mag weer plaatsvinden met meerdere mensen. Het is nog niet zoals vóór de coronauitbraak, maar het begin naar de terugkeer van de kerkdienst is er.

Hem, Die op de troon zit, en het Lam, zij de dankzegging en de eer, en de heerlijkheid, en de kracht in alle eeuwigheid.

Openbaring 5:13

Wat een goedheid van de Heere! Wat een gebedsverhoring! Wat hebben we het gemist! Het samenkomen met de gemeente rondom het Woord, het gezamenlijk bidden, het zingen van de psalmen en het ontvangen van de ambtelijke zegen.

Wat is de kerkdienst eigenlijk? Waarom gaan we naar de kerk? Het Reformatorisch Dagblad heeft die vragen aan ambtsdragers en kerkgangers voorgelegd. Er werden verschillende antwoorden gegeven: om met elkaar en voor elkaar te bidden, om te zingen, naar de preek te luisteren, onderwezen te worden, geestelijk gevoed, gesterkt en getroost te worden. Kinderen zeiden: om bekeerd te worden. Ik miste node één zaak: om God te ontmoeten en te vereren!

In de kerkdienst staat God bovenaan. Het is eredienst! De Engelse taal kent het prachtige woord *worship*. Het betekent: vereren, aanbidden, bewonderen. We doen dat door gebed, muziek, zingen, bidden, dankzegging; door de verkondiging van het Evangelie, het gebruik van de sacramenten, het offeren voor de dienst des Heeren en voor de noden in de wereld. Maar... vooral met ons hart.

Eredienst op aarde

Wat of Wie eren we, aanbidden we en over Wie of wat verwonderen we ons in de eredienst? We eren en aanbidden God en we verwonderen ons over Hem, Die de wereld zo heeft liefgehad, 'dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een iegelijk die

in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe' (Joh. 3:16). De allereerste mededelingen over de christenen in de Romeinse annalen vermelden dat de christenen een gekruisigde God aanbaden en na zonsondergang, op de zondag, samenkwamen, om met gezang hun God te vereren.

De eredienst op aarde moet een voorbode zijn van de volmaakte eredienst in de hemel. In de hemel zien we een verlore mensheid, die samen met de engelen en alle schepselen God aanbidt, Die als Koning op Zijn troon zit. Zij aanbidden God en het Lam. En wel het Lam Dat geslacht is. Zij aanbidden Jezus, Die Zich geofferd heeft op het kruishout tot een verzoening voor de zonde. Het Lam vormt het centrum van de eeuwige eredienst in de hemel.

Een eeuwige eredienst, maar toch een eredienst die op aarde begint. Alle eeuwen door wordt Christus door Zijn heiligen over de gehele wereld geëerd. De grote, eeuwige eredienst in de hemel is ten diepste niets anders dan een voortzetting en een volmaking van het geloof dat nu reeds Christus verheerlijkt als het geslachte Lam. Wat heeft hen tot dit vereren van het Lam gebracht? Het geloof dat Jezus als het geslachte Lam van God eert, bestaat uit kennis. Calvijn zegt: 'Niet in onkunde, maar in kennis is het geloof gelegen'. Zij kennen het Lam en weten welke dure prijs Hij voor hun verlossing heeft betaald. Zij hebben een reden om Hem zo vol aanbidding te prijzen. Die reden heeft te maken met een ander soort kennis, namelijk de kennis van hun zonden en vervloeking voor God. Toen ze daarvan kennis kregen, wisten zij niet hoe zij ooit behouden konden worden. Zij moesten uitroepen: 'Wat moet ik doen om zalig te worden?'

De Heilige Geest gaf hun toen kennis van de verlossing door het Lam. Er viel licht op het Lam Gods, Dat de zonde van de wereld wegneemt en de straf van hun zonden gedragen heeft. Zij hoorden Zijn stem in het Evangelie, die hen riep om tot Hem te komen: 'Komt herwaarts tot Mij, allen die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u rust geven'. Zij zijn tot Hem gekomen om hun zondesschuld op Hem te leggen. Zij hebben het pak dat hen neerboog aan de voet van het kruis neergelegd. Zij verstonden: 'Want Dien Die geen zonde gekend heeft, heeft Hij zonde voor ons gemaakt, opdat

ds. C. Harinck,
Kapelle

In dit nummer

- 7** Wat zeggen ons de cijfers? [2]
- 11** Woordverkondiging in een beeldcultuur [1]
- 20** Vijandschap en haat [1]

- 2** Voorbede voor het volk
- 3** Leren op de school van Christus [34]
- 4** De Vroege Kerk [3]
- 5** Bijbelstudie [4]: Van boven het verzoendeksel af
- 6** De weg naar het predikambt [4]
- 8** Seksueel misbruik binnen geloofsgemeenschappen [1]
- 9** Met langheid der dagen verzadigd
- 10** De onderscheidene gangen van Pleun Kleijn [4]
- 12** Boekennieuws
- 13** Kerknieuws
- 14** Berichten
- 14** Kerkdiensten
- 19** Jeugdrubriek

Leren op de school van Christus [34]

wij zouden worden rechtvaardigheid Gods in Hem' (2 Kor. 5:21). Jezus, het Lam, is hun zo dierbaar geworden, en is hun steeds dierbaarder geworden. Hun kennis van het Lam is toegenomen. Omdat ook de kennis van de zonde is toegenomen.

Levend besef van schuld

Gelovigen hebben in hun hart voortdurend een levend besef van de schuld en het kwaad van de zonde. Gods vergiffenis heeft wel de vrees van verdoemd te worden weggenomen, maar niet het vernederend besef van het kwaad van de zonde. Zij ervaren dat de zonde nog zo aan hen kleeft. Zij nemen daarom gestadig de toevlucht tot het bloed en de verdiensten van Jezus. Zij moeten dagelijks met hun struikelingen, schande, schuld en zonden tot Hem komen.

Het maakt het Lam alleen maar dierbaarder. En waarom? Omdat Hij altijd bereid is hen te ontvangen. Je zou denken dat Jezus dit niet altijd zou willen. Altijd weer wordt Hij gezocht om het veroordeelde geweten te reinigen en de vrede door Zijn bloed te herstellen. Maar Christus kent geen grotere vreugde dan bedroefde Petrusen te herstellen en te vergeven. 'Hij is een Verzoening voor onze zonden' (1 Joh. 2:2).

Zo staan in deze wereld mensen rond het kruis van Golgotha. Zij vereren nu reeds God, Die op de troon zit en het Lam, Dat hen Gode heeft gekocht met Zijn bloed. Staat u daar ook bij? Zoekt u reeds met smart over uw zonden verzoening bij dit Lam?

Je kunt van ware gelovigen zeggen dat de zonde die tussen God en hen staat, dagelijks vereffend wordt. Dit in tegenstelling van de geruste zondaar, die het zoeken van verzoening uitstelt tot op de dag van zijn dood. Hoe verschrikkelijk om niet met God in het reine te zijn, wanneer de dood op onze deur klopt. Maar het Lam is er! En Hij wordt nooit moe een boetvaardig hart met God te verzoenen.

Deze ervaringen geven ons kennis van het Lam. Gods kinderen weten wat zij aan het Lam te danken hebben. Daarom vereren zij Hem in hun bidden, zingen, luisteren in de kerk en in een christelijke levenswandel buiten het kerkgebouw. Ik wens u een gezegende kerkgang, of liever: 'worship', eredienst.

Ralph Venning

Deel II Zuigelingen

XI DE VORDERINGEN EN KENMERKEN VAN DE ZUIGELINGEN SAMENGEVAT

Opdat de zuigelingen zichzelf zullen bekijken in deze spiegel, zal ik hun vorderingen en kenmerken kort samenvatten. Ze hebben het fundament gelegd, ze zijn wedergeboren en drinken melk door het gehoorzamen van de beginselen van de leer van Christus. Ze hebben alle noodzakelijke dingen om een heilige te zijn, die dingen die bij de zaligheid behoren of haar bevatten. Maar ze hebben er niet genoeg van om, zoals andere heiligen, hier een bloeiende christen te zijn, of er een grote beloning voor te krijgen in de hemel.

Ze hebben alle wezenlijke genadegaven zoals bekering, geloof en liefde, hoewel niet in zo'n grote mate als de andere klassen gelovigen hebben. Op hun manier volhardten ze, verlangend om te groeien. Hoewel ze niet kunnen rennen op de loopbaan, wandelen ze in de weg van Gods geboden. Ze spannen zich in om de andere heiligen te volgen, maar het gaat langzaam en ze kunnen het tempo niet bijhouden.

Dit is in het kort een schets van hun vorderingen.

Ik zal nu laten zien hoe gebrekking ze zijn in vergelijking met andere heiligen en hoe vleselijk ze zijn, opdat ik hun tot jaloezie en wedijver zal aansporen, en zo tot volmaaktheid.

XII HUN GEBREKIGHEID EN TEKORTSCHIETEN IN VERGELIJKING MET ANDERE HEILIGEN

Het is duidelijk en gemakkelijk te erkennen dat zuigelingen tekortschieten in vergelijking met vaders en jongelingen, die sterke heiligen zijn. Maar ze schieten ook tekort ten opzichte van de jonge kinderen.

Het kenmerk van de kinderen is dat ze weten dat God hun Vader is (1 Joh. 2:13). Maar de zuigeling, het kindje zowel in vorderingen als in dagen dat het kindje alleen nog maar borstvoeding krijgt, weet niet dat het een Vader heeft Die voor hem zorgt en dat Hij zijn Vader is.

De meeste mensen in het Oude Testament waren slechts zuigelingen. Ze spraken God doorgaans aan als de God Die hemel en aarde gemaakt had, de Schepper, en soms als de God van Abraham, Izak en Jakob, de Belover. Maar als volk spraken ze God slechts zeer zelden aan als Vader, niet meer dan tweemaal. De teksten waarin we dat lezen zijn Jesaja 63:16 en 64:8.

Aan het begin van de Evangelieverkondiging waren de discipelen dus een tijdje als zuigelingen, want ze kenden de Vader niet (Joh. 14:6-11). Hoewel Christus hun geleerd had 'Onze Vader' te bidden, duurde het lang voordat ze leerden om de Vader in de Naam van Christus te bidden (Joh. 16:23-24) en voordat ze hun vereniging met de Vader en de Zoon kenden. Daarom vertelde de Zoon hun zo vaak dat ze meer zouden weten en genieten 'in die dag'. Welke dag? De dag dat Hij opvoer tot de Vader, want toen gold: 'Ik vaar op tot Mijn Vader en uw Vader, en tot Mijn God en uw God' (Joh. 20:17).

(wordt vervolgd)

Uit: "Leren op de school van Christus", Ralph Venning (uitg. Brevier).

Van Nicéa tot Chalcedon

In de vierde eeuw veroorzaakte het optreden van Arius een grote discussie over de Godheid van Christus. Arius stelde in zijn "Thalia" dat de Zoon er niet altijd was geweest en de Vader dus geen eeuwige Vader was. De Zoon was voor alle andere schepselen geschapen en niet van hetzelfde Wezen als de Vader.

J.N. Mouthaan,
Veenendaal

In het jaar 451 werd het Concilie van Chalcedon gehouden.

Tijdens het Concilie van Efeze in 431 werd Nestorius veroordeeld en kreeg Cyrillus de overhand. Toen een zekere Eutyches stelde dat er in Christus geen twee naturen waren, maar één natuur, en dat het lichaam van de Heere Jezus niet gelijk was aan onze lichamen, ontbrandde helaas een nieuwe strijd. Tijdens het Concilie van Chalcedon in 451 werd uiteindelijk een formulering gevonden waarin de eenheid van de persoon van Christus en het onderscheid tussen de twee naturen werd beleden. Hoe deze naturen zich tot elkaar verhouden, drukte het concilie uit met een viertal beroemd geworden ontkenningen: 'onvermengd, onveranderd, ongescheiden en onverdeeld', waarin hun verwondering over dit geheim duidelijk bleek. Aan het einde van de strijd bleef slechts het eerbiedig bewaren van het geloofsgeheim over.

Vrije genade

De strijd tussen Augustinus en Pelagius over de genade van God speelde groten-deels in dezelfde periode en had er inhoudelijk ook mee te maken. De Christus van Nestorius en de genade van Pelagius pasten goed bij elkaar. Enige tijd bood Nestorius ook onderdak aan volgelingen van Pelagius en tijdens het Concilie van Efeze veroordeelde Cyrillus zowel Nestorius als de pelagiaanse Caelestius. Toch bleef de strijd tegen Pelagius en de semi-pelagianen vooral iets van het Westen. De nadruk op Gods soevereine genade werkte helaas nauwelijks door in het Oosten. Dit hing samen met een verschil tussen de westerse of Latijnse theologie enerzijds en de oosterse of Griekse theologie anderzijds. De Griekse kerkvaders zoals Athanasius, Cyrillus, Chrysostomus en Theodoretus waren zeer scherpzinnig en genuanceerd. Vooral in hun spreken over de Drie-eenheid en de Christologie kwam dat naar voren. In hun nadruk op de verantwoordelijkheid van de mens en de goedheid van de schepping, hielden ze soms onvolgende afstand tot pelagiaanse ideeën. De Latijnse kerkvaders zoals Cyprianus, Augustinus en Hieronymus hadden daarnaast ook veel aandacht voor het zalig worden uit genade. Vooral Augustinus kwam gedurende zijn leven tot een steeds dieper verstaan van de genade. Daarin is hij ons tot een voorbeeld. In het vervolg van deze serie over de Vroege Kerk zullen we stilstaan bij enkele thema's bij de kerkvaders. De volgende keer: de kerkvaders over Gods eigenschappen.

(wordt vervolgd)

Tijdens het Concilie van Nicéa in 325 werd de leer van Arius veroordeeld en beleden dat de Zoon wél van hetzelfde wezen is als de Vader. In het spreken over de Drie-eenheid bracht dit meer harmonie en duidelijkheid. 'Christus Zelf was deelnemer van dit concilie', zo jubelde Cyrillus van Alexandrië een eeuw later in zijn commentaar op de geloofsbelijdenis van Nicéa.

De strijd was echter na het concilie niet voorbij. Athanasius, bisschop van Alexandrië, wijdde zijn hele leven aan de verdediging van de leer van Nicéa. Hiervoor werd hij vijf keer verbannen, maar dit was het hem wel waard. Voor hem ging het bij de Drie-eenheid uiteindelijk om de ware Godsverering. Zonder een recht zicht op de Zoon, is het niet mogelijk God op de juiste wijze te eren. Hij werd later in zijn strijd gesteund door de zogenoemde Cappadocische vaders: Gregorius van Nyssa, Basilius de Grote en Gregorius van Nazianze.

Na de dood van Athanasius werd de leer

van Nicéa definitief bevestigd op het Concilie van Constantinopel in 381. Men voegde toen een belangrijke passage toe over de Heilige Geest waarin ook Zijn Godheid werd beleden. De geloofsbelijdenis van Nicéa in ons kerkboek is gelijk aan de versie zoals die op dit concilie werd vastgesteld.

Twee naturen

Na de strijd over de ware Godheid van de Zoon ontbrandde er een nieuwe strijd, dit keer over de verhouding van de Goddelijke en de menselijke natuur van Christus. Nestorius, patriarch van Constantinopel, benadrukte het onderscheid tussen de beide naturen en leerde dat de Zoon Zich in liefde had verbonden met de menselijke natuur. Zijn tegenstander, Cyrillus van Alexandrië, echter benadrukte echter de wezenlijke vereniging van de twee naturen in Christus. Dit lijkt op het eerste gezicht een onbelangrijk verschil, maar in werkelijkheid raakt dit het eeuwige wonder van zalig worden. Is God mens geworden, of heeft Hij Zich alleen aan een mens verbonden?

‘En aldaar zal Ik bij u komen, en Ik zal met u spreken van boven het verzoendeksel af, van tussen de twee cherubs (die op de ark der getuigenis zijn zullen), alles wat Ik u gebieden zal aan de kinderen Israëls’.

Éxodus 25:22

Van boven het verzoendeksel af

‘Aldaar’. Dat is de allerbeste plaats op de aarde. Waar is dat? Dat lezen we in Éxodus 25, als het gaat over de ark des verbonds en het verzoendeksel. De ark is de troon van Gods recht, want gerechtigheid en gericht zijn de vastigheden van Zijn troon.

ds. C.A. van Dieren,
Rijssen

De ark is echter ook de troon van Gods genade. In de ark ligt de wet der getuigenis als de verheerlijking van Gods deugden. De ark ziet op de Middelaar, Die de wet in Zijn binnenste gedragen heeft. Hoe bekwam en gewillig ging Christus de dood in. Hij heeft met de offerande van Zijn bloed de wet voldaan. Zo werd de open ark met de eisende wet door het verzoendeksel bekreond.

De toepassing ervan

In al deze dingen onderwijst de ark ons van stuk tot stuk over het aanbrengen van de zaligheid. Het gaat echter ook over de toepassing daarvan. Die wordt geleerd op de plaats waar God woont, onderhandelt en gemeenschap oefent met een schuldig

volk. De Heere spreekt van boven het verzoendeksel tussen de cherubs. Wat is het een wonder dat die cherubs niet in actie behoeven te komen. Ze zijn heilig verwonderd in de Middelaar en Zijn werk. Er is in dit alles een heilige, hemelse goedkeuring over het werk van Christus.

Wat doet de Heere? In Zijn neerbuigende en eeuwige zondaarsliefde zoekt Hij dode zondaren op, de een in zijn godsdienst, de ander in de wereld, maar allemaal buiten God. Als de Heere niet de Eerste was, bleef de hemel leeg. De zondaar zou immers in zijn blindheid en dwaasheid altijd buiten God voortgaan.

De Heere komt én spreekt ook van boven het verzoendeksel af. Daar, aan die genadetroon onderwijst Hij zijn volk. Weet u waar die troon der genade is? Op de

hoogste berg ter wereld? Nee, nabij u is het Woord, in het zand van de woestijn, middenin deze verloren wereld. Kent u die plaats? We vinden er Rachab, Manasse en de moordenaar aan het kruis. Door Christus is de heilige God tot zulke doodschuldige zondaren gekomen.

Buigen en vluchten

De vrucht van Gods spreken is het eerste komen en buigen van de zondaar. Hij roept uit: ‘Ik zal mijn Rechter om genade bidden’. Voortdurend vlucht hij met zijn zonden en overtredingen naar de Heere toe. Wat ligt er een zoetheid, liefde en zaligheid in dat buigen. Hij is ervan overtuigd dat er naar de wet recht en gerechtigheid gedaan moet worden, maar wat is hij er blind voor dat in Christus de wet vervuld is. Zo’n zondaar zoekt het nog in het verbroken werkverbond, maar daarmee zal hij omkomen. Hij zal alle hoop buiten Christus verliezen, want dan gaat God spreken van genade. Die troon der genade staat nog steeds middenin de woestijn van deze verloren wereld. Hij is open voor de grootste van de zondaren. Voor schuldigen en doemwaardigen is er doen aan. De Heere spreekt ook nu nog door Zijn Woord: ‘Wendt u naar Mij toe, wordt behouden, alle gij einden der aarde’.

(wordt vervolgd)

Vragen

1. De ark is de troon van Gods recht én genade. Wat betekent dat?
2. De Heere is altijd de Eerste. Welke bemoediging ligt daarin?
3. Wanneer zal een zondaar zien dat hij door de werken niet zalig kan worden?

De oogst is groot

We denken na over de roeping tot het predikambt. Dit in hartelijk meelevende vergaderingen van ons curatorium aan het begin van deze laatste week van augustus.

v. A.

U kent de uitdrukking: 'de Heere vindt ze bekwaam of maakt ze bekwaam'. De Heere roept niet wie zichzelf bekwaam vindt, maar Hij maakt bekwaam wie Hij roept. Daaraan geeft Hij Zelf getuigenis in verschillende stadia: bij de toelating, maar niet minder tijdens de vierjarige toerusting en daarna in de pastorie. Laten we toch veel verlegen zijn om dit getuigenis van de hemel. Want het komt aan op het stempel van Boven. Wat de taak van een dienaar des Woords inhoudt, is niet in twee zinnen te omschrijven. Laat de Schriftgetrouwe invulling in het formulier tot bevestiging van een dienaar van het Woord hierin toch bepalend blijven. Het absolute primaat van de Woordbediening, met de dringend noodzakelijke wekelijkse voorbereiding daarvoor. Daarbij komt alles wat met het ambt der onderwijzing samenhangt, de catechese en het pastoraat, en het geestelijk en principieel leidinggeven aan de gemeente, de kerkenraad en de ambtelijke vergaderingen. De taak van een geroepen dienaar in deze tijd is in ieder geval veel meer dan preken.

De Bijbelse eis 'bekwaam om anderen te leren' luistert erg nauw. Jeremia mocht voordat hij ging dienen twee zaken weten, namelijk dat de Heere hem persoonlijk van eeuwigheid gekend had, maar ook dat de Heere hem van de baarmoeder af had

geheiligd (Jer. 1:5). Wat houdt dit laatste in? Dat de Heere ervoor zorgt dat de bekwaamheden voor het leraarsambt in aanleg aanwezig zijn.

Een vereiste

We luisteren in dit verband samenvattend weer naar Spurgeon: 'Niet dat men direct met de vaardigste prediker is te vergelijken, maar een zekere gave om te spreken is nodig. Die kan en moet verder ontwikkeld worden. Maar de basisbekwaamheid om te spreken moet wel aanwezig zijn. Dat blijkt wel bij het houden van proefpreken. Alle verwaandheid wordt daarbij ontnomen; tekortkomingen moeten aan het licht gebracht worden. Daarom hoort bij de roeping de vraag: zal ons (s)preken stichten? Niet naar ons eigen oppervlakkig oordeel. Want we zijn vol zelfbehagen in plaats van ontvankelijk voor beproeving, toetsing en (bege)leiding. Maar we moeten afgaan op tot oordelen bevoegde, geestelijk gezinde personen. Mannen die dicht bij de Heere leven. Bij deze bekwaamheid om te stichten en geschiktheid om te onderwijzen hoort ook een gezond oordeel, vriendelijke manieren, liefdevolle gevoelens, moed, teerheid, bereidheid om te verdragen en te volharden'.

Spurgeon verwijst naar de vereisten in 1 Timótheüs 3:2-7 en in Titus 1:6-9. Zou dit in de 21ste eeuw niet meer gelden? Het

gaat niet om uitvoerige bekerings- en roepingsverhalen, maar om déze vruchten. Die blijken in de vier jaar van de opleiding en de tijd daarna in de gemeente(n). Voelt u aan wat er bedoeld wordt met 'de Heere vindt ze bekwaam of Hij maakt ze bekwaam'? Dit getuigenis van Boven in de vruchten en in de kerkelijke praktijk hangt ten nauwste samen met het oordeel van een curatorium. Dit getuigenis in de school- en gemeentepraktijk is de noodzakelijke bevestiging van de toelating. Toont de Heere dat het van Hém is? Blijkt in de praktijk de gunst Gods?

Een bewijs van de roeping

Een ander bewijs van de roeping is of het bekeringswerk onder de prediking enigermate zijn voortgang heeft, zo schrijft Spurgeon. Vruchten moeten op een of andere manier blijken. Krijgt de gemeente onderwijs? Worden er harten verbroken? Worden de zonde en de schuld gevoeld? Wordt de Zaligmaker gevonden? Worden er zielen gewonnen voor de kennis van Christus? Dan zijn we niet tevreden met een volle kerk, met aandacht en opening. Dan zien we uit naar de bekering van één ziel. Hoe zal anders prediken ons levenswerk worden?

Van de valse profeten lezen we in Jeremia 23:21 en 22 dat in de praktijk blijkt dat ze niet geroepen zijn, maar toch zijn gaan lopen. Jaar in jaar uit houden ze dat vol, zonder dat er één mens bekeerd wordt. Dan maar de schuld op Gods soevereiniteit werpen? Of op de Meester? Geeft God dan geen wasdom als Paulus plant? Alle gaven zijn waardeloos zonder de tekenen van Gods zegen. Wee de profeten wier woorden krachteloos zijn: het zijn zaaiers van wie alle zaad verdort, vissers die geen vis vangen. Zijn dat mannen door Gód geroepen?

Spurgeon zegt dat het beter is om vuilnisman of schoorsteenveger te worden dan onvruchtbaar in het ambt te staan. Waar is de vrucht tot eer des Heeren? Ondanks dorre tijden en magere jaren. Bij onvruchtbaarheid zal smart de ziel in ieder geval vervullen. Dat geeft strijd en worstelingen om het behoud van de zielen. Waar deze ijver voor de zielen gemist wordt, vermijd dan toch de preekstoel, roept Spurgeon verontwaardigd uit.

Het gebed om uitstoting vraagt dringend om een vervolg: het gebed om bekwaammaking als de bevestiging van Boven, aan de Boezemsingel en in de pastorie. Dáár moge Gods gunst blijken!

(slot)

Wat zeggen ons de cijfers? [2]

C.S.L. Janse,
Apeldoorn

Het laatst verschenen Kerkelijk Jaarboek van de Gereformeerde Gemeenten laat over 2019 een stijging zien van 81 leden en doopleden. Vrij weinig dus. Zeker vergeleken met de groei in het verleden.

De classis Barneveld omvat inmiddels bijna een vijfde deel van de Gereformeerde Gemeenten. Foto: de Adullam-kerk van Barneveld-Zuid.

De gemeenten in Noord-Amerika, die veel kleiner zijn, groeiden meer. Zo'n twintig jaar geleden nam het ledental van ons kerkverband elk jaar wel met bijna duizend toe. Opvallend is bovendien dat de groei van vorig jaar eigenlijk alleen plaatsvond in de classis Barneveld. Daar steeg het zielental met 276. Zonder die groei zou er een duidelijke terugloop van het totale ledental zijn geweest. Deze opmerkelijke groei zien we daar al jarenlang. Sinds het jaar 2000 groeide deze classis met ruim 5000 zielen. Dat is ongeveer twee derde van de groei van het hele kerkverband in die periode. De classis Barneveld omvat inmiddels bijna een vijfde deel van de Gereformeerde Gemeenten. Ze is bijna even groot als de hele particuliere synode Noord-West. Hoe is die afwijkende ontwikkeling te verklaren? Het kan geen kwaad daarbij eerst eens te kijken naar allerlei maatschappelijke factoren.

Migratie

Werkgelegenheid en woningmarkt zijn duidelijk van grote invloed op de vraag waar mensen zich vestigen. En dus ook, wanneer ze tot ons kerkverband behoren, bij welke Gereformeerde Gemeente ze zich aansluiten. Vaak gaat het dan ook om jonge mensen die een gezin stichten of

een gezin meebrengen.

In de eerste helft van de vorige eeuw leidden die migratiestromen tot een aanmerkelijke groei van de Gereformeerde Gemeenten in Rotterdam. Inmiddels is het beeld nu volstrekt anders. Het aantal leden is daar sterk teruggelopen. Zeeland was vanouds voor ons kerkverband een belangrijke provincie. Thans woont daar altijd nog een op de vijf gemeenteleden. Maar in de laatste anderhalve eeuw heeft er een omvangrijke en continue uitstroom plaatsgevonden vanuit deze vanouds sterk agrarische provincie. In vrijwel al onze gemeenten treft men wel mensen aan met Zeeuwse wortels. Zonder die uitstroom zouden de Zeeuwse gemeenten misschien wel twee keer zo groot zijn als nu het geval is.

Biblebelt

De laatste decennia zien we dus een opmerkelijke groei van de Gereformeerde Gemeenten in de classis Barneveld. Het gaat hier om de west-Veluwe en het aangrenzende deel van de provincie Utrecht. Ook de gemeente Opheusden, die tot de classis Utrecht behoort, deelt in deze groei. In een halve eeuw tijd vervijfvoudigde daar het ledental.

We zouden deze regio kunnen omschrijven als het hart van de Biblebelt. Maar het is

ook ongeveer het midden van het land. Een deel van de groei van de gemeenten daar is toe te schrijven aan vestiging van gezinnen van elders. Mensen zijn tegenwoordig vrijer in het kiezen van hun werkkring en woonplaats dan vorige generaties. Daarnaast is er ook het positieve effect van de Biblebelt. De secularisatie werkt daar wat minder sterk door dan in de Randstad en met name in de grote steden. Dat effect zie je ook bij andere kerken. Floris Wagenaar, student sociale geografie en planologie aan de VU, schreef onlangs een scriptie over de geografie van de Gereformeerde Bond. Hij constateerde daarin dat de gemeenten van Gereformeerde Bondssignatuur de laatste decennia duidelijk in omvang teruglopen, maar dat die terugloop in de Biblebelt minder groot is dan elders.

Gezinsgrootte

Grotere gezinnen zouden ook een verklaring kunnen zijn voor de groei van de Gereformeerde Gemeenten in de classis Barneveld. Het relatief grote geboorteoverschot van onze gemeenten was vanouds de belangrijkste oorzaak van de groei van het ledental.

Maar er zijn nog andere gezichtspunten. Is er in die regio meer binding aan de bevindelijk gereformeerde leer en aan het kerkverband, waardoor de overgangen naar andere kerken kleiner zijn dan elders in het land? Vindt de toestroom vanuit de Gereformeerde Gemeenten in Nederland en de Oud Gereformeerde Gemeenten vooral in deze regio plaats? Het kerkelijk grensverkeer met deze kerkverbanden levert altijd een overschot op en die kerkverbanden zijn daar immers juist sterk vertegenwoordigd.

De jaarboeken van de Nederlands Gereformeerde Kerken geven dergelijke cijfers uitgesplitst naar regio. Op basis van de cijfers uit ons Kerkelijk Jaarboek is daar echter niets over te zeggen.

In het eerste artikel wezen we er al op dat cijfers over ledentallen maar een beperkte waarde hebben. Hoe is de geestelijke werkelijkheid achter die cijfers? Blijven onze gemeenten bewaard bij Gods Woord? Onze kerkelijke administratie is niet zonder betekenis, maar het gaat voor alles om de levende leden van de kerk. Inzonderheid met het oog daarop dienen we te verlangen naar en te bidden om groei. Met de Heidelbergse Catechismus (vraag 123) zal dan ook onze hartelijke bede zijn: 'bewaaren en vermeerderen Uw Kerk'.

(slot)

De gevolgen van seksueel misbruik

'Het eerste moment. Ik voelde me bevrozen. En was vanaf dat ogenblik weerloos tegenover mijn dader. Hij legde zijn hand op mijn schouder. 'Kom jij maar eens mee.' Vanbinnen bevroor ik. Wat er daarna gebeurde, ging mijn voorstellingsvermogen als kind ver te boven. Ik maakte het mee vanuit een hoek van de kamer, zag mezelf in een situatie die ik verre van begreep. Ik weet nog dat er pijn was, walging, verbijstering maar ook verbazing. Ik heb me er altijd schuldig over gevoeld. Ik was verslagen, maar nieuwsgierig tegelijk. Waarom had ik niets gedaan? Ik had kunnen gillen, schreeuwen, van me af bijten – letterlijk – maar had het niet gedaan. Het moment van het eerste misbruik verdween in de tijd, ingekapseld door schaamte en schuld. Vanaf die tijd stond ik weerloos tegenover herhaling. Mijn lichaam is in bezit genomen door een ander, mijn dader. Mijn seksualiteit is op een veel te vroeg moment in mijn leven tot leven gebracht, met alle schade van dien. Na enkele jaren is het misbruik gestopt. De oorlog is echter nooit uit mijn innerlijk verdwenen. Jaren leefde ik de schade uit, in verslavingen (alcohol helpt vergeeten) en in een bijna eindeloze zoektocht naar mijn eigen seksuele identiteit. Ik vond mezelf terug op pornosites, waar ik toch zocht naar mezelf, naar het moment waarop ik mezelf kwijtraakte. Ik raakte depressief en overwoog een einde aan mijn leven te maken. Ik wist echter dat dit niet mocht.'

Jantine den Uijl

De shock van het moment

In het Amerikaanse leger deed een arts onderzoek. Hij onderzocht de fysieke gesteldheid van paratroopers (parachutisten) vóór en na de sprong. Voordat de militairen het vliegtuig ingingen, nam hij de bloeddruk en de hartslag op. Direct na de landing nam hij opnieuw de bloeddruk en de hartslag op. De verschillen verwerkte hij in zijn onderzoek. Toen deed zich iets merkwaardigs voor. Eén van de parachutisten

brak zijn been op verschillende plaatsen bij de landing. Terwijl de verwachting was dat zijn bloeddruk en hartslag ten gevolge hiervan verhoogd zou zijn, was het tegendeel waar. Zijn bloeddruk en hartslag verschilden nauwelijks van die van vóór de sprong.

De oorzaak? Door de heftige gebeurtenis (het springen, het verkeerd landen en de ernstige botbreuk) was de militair in shock geraakt. Tijdens dit moment was hij er wel en was hij er niet. Hij kon gewoon antwoord geven, vertellen wat er aan de hand was, en toch was hij er niet.

Dit is een overlevingsmechanisme van de geest om acute, heftige gebeurtenissen te overleven. De persoon treedt eigenlijk uit zijn eigen lichaam, alsof het op dat moment niet van hemzelf is.

Hetzelfde gebeurt op het eerste moment van seksueel misbruik. In het voorbeeld in het kader is dit het moment dat de hand van de dader op de schouder wordt gelegd. De slachtoffers die wij binnen Praktijk Den Uijl spreken, vertellen ons dat dit bijna niet uit te leggen is. Het heeft alles te maken met de verkeerde energie, met datgene wat de pleger uitstraalt. De acute angst zorgt voor een shock, waardoor het slachtoffer niet meer in staat is tot verweer.

Terwijl het slachtoffer in shock is, wordt er misbruik gepleegd door de pleger. Volwassen seksualiteit wordt toegepast op een kinderlichaam. Hierdoor is het kind direct kind-af. De onschuld is voorbij. Er ontstaat een interne HELP, die echter niet naar buiten komt, omdat de gebeurtenis direct wordt ingekapseld door een dikke korst van schuld en schaamte. Het moment verdwijnt in de tijd.

Vanbuiten lijkt er niks aan de hand te zijn. Hoewel, bij later navragen blijkt dat de omgeving weleens iets had gemerkt. 'Moeder vond me in die tijd wel wat stil, maar ze dacht dat het bij mijn karakter hoorde'. Of: 'op school kreeg ik vaak straf. Ik misdroeg me, maar de meester dacht dat ik gewoon zo'n lastig kind was.'

Inmiddels is er bij het slachtoffer een schade aangericht die zijn weerga niet kent. Zelden hebben wij in de praktijk zulke ernstige casuïstiek gehad als bij de gevolgen van seksueel misbruik.

info@praktijkdenUijl.nl
Tel. 010-7411411

(wordt vervolgd)

Met langheid der dagen verzadigd

Een afvaardiging van de kerkenraad van Barendrecht heeft op 13 augustus een gesprek met ds. J. Mijnders gehad in zijn woning te Barendrecht. De aanleiding was dat hij op 26 augustus mocht gedenken dat hij 50 jaar geleden in het ambt van predikant werd bevestigd.

Kerkenraad van Barendrecht

Ds. J. Mijnders werd vijftig jaar geleden bevestigd in het ambt van predikant.

Kandidaat Mijnders werd op 26 augustus 1970 bevestigd in Rijssen door ds. K. de Gier. Al sinds 1948 mag hij een ambt bekleden, eerst als diaken, toen als ouderling en daarna als dienaar van het Goddelijke Woord. Wat een onuitsprekelijk voorrecht om 72 jaar te mogen dienen in Gods Koninkrijk.

Ds. Mijnders is geen onbekende in onze gemeenten. Vele boeken verschenen van zijn hand en hebben de weg gevonden naar velen van ons. Ook werd er nog niet zo lang geleden een uitgebreid vraaggesprek opgenomen in het Reformatorisch Dagblad. We spreken met de dominee over het verleden, het heden en over de toekomst.

Wat is de rode draad in uw leven?

'Terugkijkend blijft alleen maar verwonde-

'Het is een goede zaak om de daden des Heeren te gedenken, maar weet wel: Niet ons, o HEERE, niet ons, maar Uw Naam geef ere' (Ps. 115:1)

ring over. De Heere heeft mij alles gegeven wat ik nodig heb en Hij heeft weggenomen wat ik kwijt moest. Het allergrootste wonder is dat de Heere mij op 21-jarige leeftijd heeft stilgezet met de woorden uit Psalm 91: Die in de Schuilplaats des Allerhoogsten is gezeten, die zal vernachten in de schaduw des Almachtigen'.

'Broeders', zegt hij, 'het is een goede zaak om de daden des Heeren te gedenken, maar weet wel: Niet ons, o HEERE, niet

ons, maar Uw Naam geef ere (Ps. 115:1). Ik ben nu in mijn honderdste levensjaar en kan niet anders zeggen dan dat het zalig worden een steeds groter wonder wordt. De Heere heeft in het bijzonder in mij de woorden bevestigd: 'Ik zal hem met langheid der dagen verzadigen en Ik zal hem Mijn heil doen zien'. Die langheid der dagen heeft de Heere gegeven, nu het laatste gedeelte van deze tekst: Gods heil zien. De wegen van de Heere zijn hoger dan onze wegen. Dit voorjaar was ik erg ziek en was de dood dichtbij, maar de Heere leidde de weg anders. Nu mag ik nog verkeren in het midden van degenen die mij lief zijn. Wie kan Zijn wijs beleid doorgronden? De Heere liet mij zien dat één dag in de ogen des Heeren is als duizend jaren en duizend jaren als één dag. Dan is het nu wachten op Gods tijd. Mijn verlangen om ontbonden te zijn en met Christus te zijn is een beleving van 'op en neer'. Het mag bij tijden tot troost zijn dat de hemelse Bruidegom sterker verlangt naar Zijn bruid dan dat de bruid naar Hem verlangt'.

De jeugd heeft altijd een grote plaats in uw hart. Wat zou u tegen onze jongeren willen zeggen?

'Ik wil dan graag onze jongeren meegeven wat ik zo dikwijls in de preek aanhaalde: Jeugd, als het voor zo'n dominee nog kan, dan kan het zeker voor jullie. De Heere blijft tot in eeuwigheid Dezelfde. Zoek daarom de Heere vroeg en leef!

Hoe kijkt u naar de kerk in de tijd waarin we leven?

'Dat is geen eenvoudige vraag. Het is een bijzondere tijd waarin we leven. God spreekt onder andere door het corona-virus. Het is een bijzondere roepstem. Laten we toch niet alleen bezig zijn met maatregelen, maar boven alles met de vraag: Hoe word ik, heel persoonlijk, in dezen schuldenaar voor God? De Kerk heeft vast en zeker toekomst, maar de Heere zegt wel in Zijn Woord: Zal ik nog geloof vinden op de aarde als ik wederkom? De voetstappen van Christus' wederkomst zijn hoorbaar en daarom, haast u en spoed u om uws levenswil!' We willen graag afsluiten met de woorden waarmee ds. Mijnders zo dikwijls zijn preek afsloot: 'Zijn Naam moet eeuwig' eer ontvangen!'

In de gemeente van Barendrecht is op 26 augustus aandacht besteed aan het 50-jarig predikantschap van ds. Mijnders. In deze weekdienst ging ds. A. Schot voor.

'En zo ben ik aan 't eind gesukkeld'

Kleijn had diverse kleine geschriften op zijn naam staan. We hebben al genoemd "Een overdenking over den toestand van Land en Kerk", alsmede de brochure met als titel de vraag: "Hoe kunnen de zonden van Gods volk als paarden gehecht worden aan de kroon der verdiensten Christi?"

ds. J. Schipper,
Scherpenzeel

Maar de bekendste uitgave is toch wel geworden "Onderscheidene gangen des geestelijken levens van des Heeren volk, voorgesteld in de vijf zalen van Bethesda" (1931). De laatste druk (de zevende) is van 2012. Het boek bevat overdenkingen naar aan-

leiding van Johannes 5:2: 'En er is te Jeruzalem aan de Schaapspoort een badwater, hetwelk in het Hebreeuws toegenaamd wordt Bethesda, hebbende vijf zalen'. De schrijver verstaat onder het badwater Gods Woord en in de vijf zalen ziet hij het zaligmakend geloofsleven: de zondaar komt achtereenvolgens in de gewondenzaal, de zaal des gericht, de bruiloftszaal, de operatiezaal en tot slot in de zaal van onverbeterlijk. De verst geoefende komt dus op z'n best in de zaal van onverbeterlijk terecht.

Hier een citaat uit het laatste gedeelte: 'Ik ben oud en versleten en heb mijn ontslag gekregen en ben er niet in geslaagd om een diploma te krijgen. Dan was ik te wijs, dan weer te dom, nu eens haastig, later weer te langzaam. Dan bond ik de bindse-len te vast en dan hadden de patiënten te veel last er van, dan bond ik ze weer te los en dan werkte het ook verkeerd. Als ik zelf ziek was en de pijn voelde van mijn eigen ellende, dan ging het goed. Maar ik moest het meest doen met mijn weinige kennis en gaven. Dan waren meestentijds de patiënten en ik zelf er niet best mee. En zo ben ik aan 't eind gesukkeld na in al de vijf zalen een kleine en geringe hulp verleend te hebben. Ja, ik zou zo zeggen: ze hadden mij beter kunnen missen dan rijk wezen. Zover ik weet ben ik maar voor enkelen tot steun en moedgeving geweest. En nu ben ik in een barak voor besmettelijke ziekten terecht gekomen. De heiligmaking gaat over

de smet en de kwelling van de zonden. En ik zie geen andere weg of ik zal hier mijn leven in moeten eindigen'.

Levenseinde

Dit einde van zijn leven kwam voor Kleijn na een periode van ziekte op 15 november 1949. Hij werd bijna 80 jaar. Zijn levenseinde was niet gemakkelijk. Het was vaak donker in geestelijke zin. Overal heeft de Heere Zijn wijze bedoelingen mee. En Hij werkt op Zijn eigen eer aan. Maar we mogen van harte geloven dat Pleun Kleijn nu mag behoren tot die Kerk die de Koning der koningen zal toebrengen de lof, de eer en de dankzegging tot in der eeuwigheid. Iemand zei na het sterven van Pleun: 'Hij is afgereisd uit de Sionstraat naar de Sionstad'.

Op vrijdag 18 november 1949 werd Kleijn begraven op de Algemene Begraafplaats Crooswijk. Vooraf werd in de Zendingskapel aan de Gerard Scholtenstraat 128 een rouwdienst gehouden, waarin voorging zijn vriend ds. W.H. Blaak. Deze sprak over een geheiligde wetenschap naar aanleiding van 2 Korinthe 5:1: 'Want wij weten dat, zo ons aardse huis dezes tabernakels gebroken wordt, wij een gebouw van God hebben, een huis niet met handen gemaakt, maar eeuwig, in de hemelen'.

Aan het graf sprak behalve ds. Blaak ook nog een boezemvriend, de heer C. van der Hoeven, ouderling in de Oud Gereformeerde Gemeente te Nieuw-Beijerland en wonende aan de Sluisjesdijk in Piershil, in de volksmond meestal aangeduid als Kees Kraak De vrouw van Pleun, Willempje de Jong, overleed op 9 april 1961 te Rotterdam.

Gereinigd en verzoend

We begonnen deze artikelen met een citaat uit de brief van Kleijn over de toestand van land en kerk. Met een ander citaat uit deze brief gaan we besluiten: 'En nu, mijn brief is wat lang geworden. Waar zouden wij eindigen? Mochten wij eens met Ledeboer leren bidden: Leer ons eens vergeten, dat wij bekeerd zijn. Dat een ieder onzer in zijn eigen gangen eens een zaligmakend schuldbesef mocht geschonken worden, om onze verstandhouding tussen de Heere en onze zielen recht te kennen, om onder verootmoediging onze eigen zonden te kennen en te bewenen. Dan zullen wij een kastijdend God liefkrijgen en daarmee tot Hem gebracht worden, om door Hem gereinigd, verzoend en geheiligd te worden'.

(slot)

Het Bijbelse belang van de eredienst

ds. G.W.S. Mulder,
Ridderkerk

Protestanten gaan 's zondags tweemaal naar de kerk om naar een preek te luisteren. Maar voor dat laatste hoef je het huis niet meer uit.

Digitale techniek heeft meeluisteren -en ook meekijken! - binnen handbereik gebracht. Onder de druk van de coronacrisis lijkt de gereformeerde gezindte een laatste zekerheid te hebben prijsgegeven.

Hoe wezenlijk is eigenlijk de klassieke eredienst voor het Bijbelse geloof? En welke prijs moet worden betaald voor de inzet van digitale hulpmiddelen ten behoeve van de erediensten?

In een korte serie willen we op deze dingen ingaan. We beginnen met het Bijbelse belang van de eredienst en de plaats van Woordverkondiging daarin. Vervolgens willen we vergelijkenderwijs wat dingen op een rij zetten: samenkomen rondom Gods Woord of deze betrokkenheid thuis vormgeven. In het slotartikel willen we al deze zaken bij elkaar brengen en de balans opmaken.

Opdracht en volmacht

'Hoor des Heeren Woord!' Zo heeft de HEERE Zich al geopenbaard door de dienst van de profeten. In de volheid des tijds heeft Hij Zijn Zoon gezonden. Johannes de Doper had daarvoor de weg bereid als 'de stem des roependen in de woestijn'. Maar ook het werk van de Zaligmaker Zelf concentreerde zich rond prediking. Hij en Zijn apostelen verrichtten wonderen van genezing en levendmaking. Maar ze maakten duidelijk dat dit tekenen waren van het gesproken woord. De apostel Paulus sloot dus aan bij een heilige traditie toen hij schreef: 'Zo is dan het geloof uit het gehoor, en het gehoor door het Woord Gods' (Rom. 10:17). Ja, meer nog: zo luidt

'Hij wacht de samenkomende gemeente op.'
Foto: Dorpskerk Beekbergen.

Christus' opdracht aan Zijn dienaren: 'En Hij zeide tot hen: Gaat heen in de gehele wereld, predikt het Evangelie allen creaturen.' (Mark. 16:15).

Bij dit alles hoort de volmacht van de Heilige Geest. We lezen dat al bij de profeten. Christus heeft dit in Zijn opdracht steeds bevestigd: 'Die zal Mij verheerlijken; want Hij zal het uit het Mijne nemen, en zal het u verkondigen' (Joh. 16:14). Op het Pinksterfeest is dit heerlijk vervuld. Paulus stelt de dienst der prediking in dit licht: 'En mijn rede en mijn prediking was niet in beweeglijke woorden der menselijke wijsheid, maar in betoning des geestes en der kracht' (1 Kor. 2:4).

Verkondiging in de gemeente

De prediking van Gods Woord dient een bijzonder doel. God de Vader heeft beloofd dat Christus Zijn bruid zal vergaderen uit alle windstreken van de aarde. Letterlijk ligt dit vergaderen besloten in de naam 'gemeente'. Het is de vertaling van het Griekse 'ekklesia': samengeroepen gemeente. Terwijl zij onderwezen wordt, wordt de gemeente gevormd: 'Lerende hen onderhouden alles wat Ik u geboden heb' (Matth. 28:19). Door ordelijke Woordbediening in de gemeente wordt naar het hart van Jeruzalem gesproken en verklaard wat in het hart leeft (Jes. 40:2, 1 Kor. 14:23-25). Zo worden zielen gewonnen voor Christus en geleid door de Heilige Geest.

Dit alles heeft niet alleen te maken met de Goddelijke werking waarmee de Heere Zijn Woord zegent. We moeten dit allereerst verklaren vanuit Gods heilige tegenwoordigheid in de samenkomst van de gemeente. De Heere woont immers onder de lofzangen Israëls (Ps. 22:4). Hoe krachtig bevestigt Christus dit: 'Want waar twee of drie vergaderd zijn in Mijn Naam, daar ben Ik in het midden van hen' (Matth. 18:20). Let erop dat Jezus hier niet beloofd te zullen komen, maar er te zijn. Hij wacht de samenkomende gemeente op.

Ge-hoor-zaamheid

In het horen naar het Woord en het daaraan gehoorzaam zijn, komt de Kerk van Christus openbaar. De Heere vergadert Christus' uitverkoren bruid als de gemeente samenkomt. Aan onze zijde moet dit samenkomen ten diepste nauw verbonden zijn met een nieuw geestelijk leven, dat zich uit in geloof en bekering. Dat bedoelde Guido de Brès toen hij de Kerk 'heilige vergadering der ware Christgelovigen' noemde (NGB, art. 27). Met het oog hierop roept de Heidelbergse Catechismus bij het vierde gebod op om tot de gemeente Gods naarstiglijk te komen (HC, Zondag 38).

Zeker is het waar dat de Heere thuis of in kleiner verband ook Zijn aanwezigheid wil tonen en Zijn zaligmakend werk wil verheerlijken. Daarvan zouden vele Bijbelse voorbeelden te noemen zijn. Dat is tot troost en bemoediging in de moeilijke tijd die we nu beleven. Dat laat echter de hoofdregel onverlet dat we de onderlinge samenkomst niet moeten nalaten. Naarmate de eindtijd vordert, neemt het belang hiervan alleen maar toe (Hebr. 10:25).

(wordt vervolgd)

Boekennieuws

"Zie, een zaaiër ging uit...", ds. E. Venema; uitg. De Ramshoorn; 141 blz., € 18,50.

Zie, een zaaiër ging uit

Een heel aantal jaren mocht ds. E. Venema de gemeente van Elspeet dienen. Hij had de gave om het Woord ernstig en beeldend uit te dragen en aan het hart te leggen. Dat lees je ook in de zes preken van deze uitgave, waarin hij gelijkenissen verklaart. 'Maar ik zoek uw hart. Door middel van het Woord hoop ik de ingang van uw ziel, van uw verslagen en bedroefde ziel, te mogen vinden'. In de preek over het mosterdzaad lezen we: 'Mag u weten dat God is begonnen in uw ziel? Of bent u zelf begonnen? Als u zelf begonnen bent, dan ben je een hemelzoeker. Maar als God begonnen is, vanuit de hemel Zijner heerlijkheid, dan is het u om God te doen. ... Gelijk een mosterdzaad. Tegenwoordig heb je direct al een inlandse olijfboom. ... Hoe begint het? Er was één pijn, één scheurkalenderblaadje, één woord van vader of van moeder, één woord uit de mond van de dominee en het bleef hangen. Ze konden het vervolgens in de wereld niet meer uithouden. Het was gelijk een mosterdzaad. ... God oefent Zijn Kerk de eerste tijd in het verborgene, in het donker. ... Daar ligt het zaad. Het valt uit elkaar en begint te sterven. Daar heeft u in één keer het geestelijk leven uitgetekend. Van een stervend leven zijn velen vreemdeling. ... Hoelang duurt een stervend leven? Dat duurt tot de laatste snik. ... En dan? Hij groeit zelfs op in ramp en tegenspoed. Het

mosterdzaad gaat naar boven toe. Heel klein, heel fijntjes wordt in een stervend leven Christus Jezus verheerlijkt. Hij moet wassen. ... Paulus zegt in een stervend leven: 'De zaligheid is ons nu nader dan toen wij eerst geloofd hebben'. Ik heb alles verloren, maar Christus verkoren. Christus krijgt gestalte. Christus wordt dierbaar, noodzakelijk en gepast. Christus wordt alles. Christus wordt mijn leven en mijn genade en mijn vrede en mijn liefde en mijn blijdschap. Hij is de Troost in mijn hart. ... Hoe komt het dat er zo weinig oefening is? Hoe komt het dat er zo weinig zekerheid is? Dat komt, omdat we de gronden verkeerd zoeken. Dat komt, omdat we de gronden buiten Christus en buiten het licht en de waarheid zoeken'.
U begrijpt het wel, ook van dit boek geldt: neem en lees.

ds. G. van Manen, Elspeet

"Contrast. 365 keer Dordt" (dagboek voor jongeren), ds. G.J. van Aalst e.a., uitg. Den Hertog; 384 blz., € 17,90.

Contrast. 365 keer Dordt

Wat weten wij eigenlijk van onze belijdenisgeschriften? De Jeugdbond heeft zich ingespannen om de inhoud ervan dichterbij onze jonge mensen te brengen. Er zijn drie dagboekjes voor jongeren ontwikkeld, elk met 365 stukjes over een belijdenisgeschrift. Eerder verschenen "Houvast" (over de Heidelbergse Catechismus) en "Vast geloof" (over de Nederlandse geloofsbelijdenis). Het laatste in deze serie gaat over de Dordtse Leerregels, 'één groot loflied op Gods verkiezende genade in de Heere Jezus Christus'. Dit boekje is "Contrast" genoemd en met die titel onderstreept men de grote verschillen tussen verkiezing en verwerping, zonde en genade, ongelof en geloof.

De lange zinnen van de Leerregels worden in stukjes geknipt en door dertien predikanten en acht andere medewerkers dichterbij de jongeren gebracht. Het blijkt dat onze Dordtse vaders de zondeval in al zijn diepte hebben gepeild. De grootheid van Gods ontferming in Christus, naar Zijn vrij welbehagen, krijgt daartegenover alle aandacht.

Het is te merken dat de opstellers van Dordt geen dorre geloofsleer onder woorden hebben gebracht, maar de zaken bevindelijk hadden doorleefd. Op de noodzaak daarvan wijzen de dagboekstukjes telkens weer. Opdat onze jonge mensen door de

werking van Gods Geest het grote contrast tussen hun eigen boze hart en de onbevattelijke zondaarsliefde in Christus bevindelijk mogen leren kennen. Als het over paragraaf 14 van hoofdstuk III/IV gaat, lezen we: 'Het geloof is geen aanbod, waarbij het van jou afhangt of je er iets mee doet of niet. God doet alles en Hij doet het alleen. En dat is maar goed ook, anders was er geen hoop!' En elders lezen we: 'Als je onder de prediking van vrije genade onbekeerd blijft, kun je nooit zeggen dat het de schuld van de Heere is. (...) De schuld van het ongelof is een zware schuld, maar het is geen onvergeeflijke schuld. Vraag of je die schuld ook zelf mag leren kennen'. Zo wordt in dit dagboekje de boodschap van Gods Woord en van Dordt eenvoudig en evenwichtig verwoord.

ds. H.A. van Zetten, Nieuw-Beijerland

Kerknieuws

BEROEPINGSWERK

Beroepen:

Te Sioux Center (Iowa, VS),
ds. H. Hofman te Kalamazoo (Michigan, VS).

BIJZONDERE NODEN IN BEIROET

Honderden dodelijke slachtoffers, duizenden daklozen en een immense materiële schade: de gevolgen van de explosie in het havengebied van Beiroet zijn enorm. Deze ramp komt nog bovenop de crisis waarin de Libanezen al lange tijd verkeren. De politieke situatie is zeer instabiel, de prijzen stijgen gigantisch en het kleine land moet onderdak zien te bieden aan meer dan een miljoen Syrische vluchtelingen.

Bijzondere Noden heeft in Libanon contact met kerken en christelijke noodhulporganisaties, waaronder stichting Ismaël. Via deze kanalen zullen we de komende tijd noodhulp verlenen in Beiroet. Doordat we vooral hulp bieden via kerken, kunnen we ook aandacht besteden aan de geestelijke nood. Zo gaan leden van christelijke gemeenten aan de slag om beschadigde huizen op te knappen, waarbij ze Gods Woord kunnen delen met de getroffen. Ook worden voedselpakketten en hygiënemiddelen uitgedeeld en beschadigde kerken hersteld. Op deze manier steunen we de lokale bevolking, maar wordt ook de kerk in Beiroet zichtbaar voor niet-christenen.

Graag vragen we uw gaven en gebed voor het werk in Beiroet. Voor meer informatie: www.bijzonderenoden.nl/beiroet. Doneren kan via de website of op NL52 INGB 0000 3074 47 o.v.v. 'Noodhulp Beiroet'.

VERGADERING PARTICULIERE SYNODE ZUID-WEST

Op donderdag 10 september vergadert de Particuliere Synode Zuid-West in het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente te Werkendam. Aanvang: 9.30 uur. Mannelijke (doop)leden zijn welkom. Op woensdag 9 september wordt een bidstond gehouden in Werkendam. In deze dienst, die om 19.30 uur begint, hoopt ds. G.J. van Aalst, preses van de vorige synode, voor te gaan.

I.v.m. de coronamaatregelen is het van belang dat zowel afgevaardigden als belangstellenden zich vooraf aanmelden voor zowel bidstond als vergadering. U kunt dat doen via <https://forms.gle/MApANjFUx6mSZM6D7>. Het aantal vrije plaatsen is beperkt, meldt u zich tijdig aan. Aanmeldingen worden in volgorde van binnenkomst verwerkt. Wanneer u een plaats is toegewezen, ontvangt u twee weken van tevoren een bevestiging per e-mail. De bidstond is ook live te beluisteren via www.kerkdienstgemist.nl

CLASSISVERGADERING ROTTERDAM

Op vrijdag 11 september vergadert de classis Rotterdam, onder voorbehoud van wijzigende omstandigheden. Locatie: kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente te Barendrecht, Ploegwei 1; aanvang 19.30 uur.

DOVENDIENST CAPELLE A/D IJSSEL-WEST

Op zaterdag 29 augustus gaat ds. A. Verschuure voor in een aangepaste kerkdienst voor doven en slechthorenden. Deze dienst

Hoornbeeck College, Noordelijk Halfroond 10 te Gouda. De eerste bijeenkomst is op maandagavond 21 september. Van te voren opgeven aan ouderling Grandia via: jjgrandia@gomarus.nl.

“

DE VREUGDE VAN DEZE WERELD IS HET ZIJDEN KOORD VAN DE SATAN, WAARMEE HIJ VEEL MENSEN ACHTER ZICH AAN TREKT.

THOMAS BOSTON

wordt gehouden in het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente, Doormanstraat 12 te Capelle a/d IJssel-West en begint om 15.00 uur. Horenden zijn eveneens hartelijk welkom.

WIJZIGING KERKELIJK JAARBOEK

Blz. 139, gemeente Barneveld-Centrum: Scriba van de diaconie is nu: W. van de Steeg, Thorbeckelaan 90, 3771 EL Barneveld; tel. 06-22961276, e-mail: diaconie@gergembarneveldcentrum.nl

Blz. 146, gemeente Bodegraven: Bodegraven heeft al enige tijd een andere koster. Omdat er nog mail bij de 'oude koster' terecht komt, hierbij nogmaals de naam van het nieuwe kostersechtpaar: H.A. Adema-Willemsen, tel. 0172-701097, e-mail: koster@ggbodegraven.info

Blz. 155, gemeente Carteron: Scriba van de gemeente in Carteron is nu: A. Verheij, 1 Kenwyn Drive, Carteron 5713, New Zealand; tel. 0064-6-379-6432, e-mail: clerk@rcnz.org

Berichten

PABO-CATECHESE

Met ingang van het nieuwe cursusjaar wordt opnieuw de Pabo-catechese gegeven. Maar tijd en locatie zijn gewijzigd. De catechese wordt op maandagavond gegeven, om 19.00 en om 20.00, in het gebouw van het

JONGEREN ZINGEN VOOR JBGG

Het jongerenkoor 'Ons Eiland' uit Ouddorp start in september een kerstproject. Leden vanaf 14 jaar welkom. Er wordt gestudeerd in Ouddorp. De concerten zijn t.b.v. de Jeugdbond. Opgeven kan via www.peterwildeman.nl

SYMPOSIUM STEUNFONDS ISRAËL

Als het coronabeleid het toelaat, organiseert Steunfonds Israël op dinsdag 8 september voor de vierde keer een symposium. Hiermee wil Steunfonds Israël een bijdrage leveren aan bewustwording over de positie van Israël en het Joodse volk en voorlichting geven over Messiasbelijdende Joden. De bijeenkomst is bedoeld voor predikanten, evangelisten, ouderlingen, diakenen, theologiestudenten en godsdienstdocenten. Locatie: Bethlehemkerk, Oudelandseweg 50 te Woerden. Het symposium begint om 14.30 uur, rond 17.00 uur is de sluiting gepland. Na afloop kunt u eventueel blijven eten. Deelname aan het symposium is gratis. Aanmelden is verplicht via www.steunfondsisrael.nl

KLEDINGBEURS KRABBENDIJK

Op donderdag 10 september is er van 9.00 uur tot 20.30 uur een tweedehandskinder- en tienerkledingbeurs en speelgoedbeurs in Krabbendijke. De beurs is enkel toegankelijk op inschrijving, via <https://kledingbeurs.eventbrite.nl>. De opbrengst is voor: MAF, For a Change, Joseba. Locatie: J.W. Frisostraat 1, Krabbendijke, kerkzaal Geref. Gemeente, ingang naast Bruidshuis Orchidee.

INLOOPHUIS KAMPEN

De evangelisatiecommissie van de Gereformeerde Gemeente te Kampen is bezig om in de binnenstad van Kampen Inloophuis De Haven te realiseren. Ds. D.W. Tuinier heeft t.b.v. het inloophuis een boekje geschreven: "Voor jou geschreven; brieven aan kinderen".

Door het boek rechtstreeks te bestellen, is de opbrengst voor De Haven groter. Dat kan door 13 euro (incl. verzendkosten) over te maken naar NL34RABO0162340486 t.n.v. 'Gereformeerde Gemeente Kampen' o.v.v.: 'boek' (plus uw naam en adres).

HERDENKINGSBOEK OOSTERLAND

De kerkenraad van Oosterland geeft n.a.v. het 100-jarig bestaan van de gemeente een herdenkingsboek uit. Het boek, geschreven door J.W. Duvekot, is te bestellen door overmaking van € 19,50 (+ € 7,50 verzendkosten) op rek.nr. NL60INGB 0001572668 t.n.v. G.C. Slingerland, o.v.v. 'Herdenkingsboek 100 jaar Geref. Gem. Oosterland' en uw adres. Voor inlichtingen: gcslingerland@kliksafe.nl of tel. 0111-647193.

Kerkdiensten

Deze kerkdiensten zijn fysiek alleen toegankelijk voor eigen gemeenteleden onder de geldende maatregelen

ZONDAG 30 AUGUSTUS 2020

Aalburg 9.30 en 18.00 uur ds. C. Hogchem; Aalst 14.00 uur ds. G.J. Baan; Alblasserdam 9.30 en 14.00 en 16.30 uur ds. C. Sonneveld; Amersfoort 9.30 en 16.30 uur ds. W. Visscher; Amsterdam 10.00 uur ds. A. Vermeij en 19.00 uur ds. M. Joosse; Arnhem 10.00 uur ds. J. IJsselstein; Barendrecht 10.00 uur ds. W. Silfhout en 15.30 uur ds. J. van Rijswijk; Barneveld-Centrum 9.30 en 19.00 uur ds. E.J. Boudewijn; Barneveld-Zuid 9.30 en 14.00 en 19.00 uur ds. J. van Laar; Beekbergen(in Dorpskerk) 11.30 en 16.00 uur ds. A. Schreuder; Benthuizen 9.30 uur ds. J.J. Tanis en 15.00 uur ds. A.P. Baaijens; Berkenwoude 19.00 uur ds. W. Harinck; Bodegraven 10.00 uur ds. C.G. Vreugdenhil en 19.00 uur ds. G.J. Baan; Borssele 9.30 en 18.00 uur ds. D. de Wit; Boskoop 16.30 uur ds. J.J. Tanis; Brakel 10.00 en 18.00 uur ds. M.T. Al-Chalabi; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10.00 en 16.30 uur ds. A. Verschuure; Capelle a/d IJssel-West 18.30 uur ds. C. Sonneveld; Delft 19.00 uur ds. G. Clements; Den Haag-Scheveningen 16.30 uur ds. J. Driessen; Den Helder 10.00 uur ds. G. Heijkamp en 16.00 uur ds. A.B. van der Heiden; Deventer 18.30 uur ds. A.A. Brugge; Dinteloord 18.30 uur ds. W. Silfhout; Doetinchem 9.30 en 15.00 uur ds. A.A. Brugge; Dordrecht 10.00 en 17.00 uur kand. P.C. Vlot; Drachten 19.00 uur

(openb. bel.) ds. A. Schot; Ede 9.30 en 16.00 uur ds. M. Joosse; Emmeloord 9.30 uur ds. R.A.M. Visser; Enkhuzen 16.00 uur ds. G. Heijkamp; Enschede 10.00 uur ds. K. Boeder; Enter 9.30 en 18.30 uur ds. S.W. Janse; Ermelo 18.30 uur ds. J.B. Huisman; Genemuiden 9.30 en 15.30 uur ds. L. Blok; Goes 9.30 en 18.00 uur ds. G.P. van Nieuw Amerongen; Goudswaard 19.00 uur stud. P.J. de Raaf; 's-Gravenzande 9.30 en 15.30 uur ds. D.W. Tuinier; Groningen 9.45 en 14.30 uur ds. W.A. Zondag; Haamstede 15.00 uur ds. J.M.D. de Heer; Hardinxveld-Giessendam 9.30 en 18.00 uur ds. G. Hoogerland; Hendrik-Ido-Ambacht 9.30 en 12.30 en 15.30 (H.D.) en 18.30 uur ds. M.H. Schot; Hilversum 10.00 uur ds. J.B. Huisman en 16.00 uur ds. P. Mulder; Hoofddorp 10.00 uur ds. A.P. Baaijens; Hoogeveen 9.30 en 15.30 uur stud. M. Boersma; Houten 17.00 uur ds. C.G. Vreugdenhil; Kamperland 14.00 uur ds. G.P. van Nieuw Amerongen; Kapelle-Biezeling 16.30 uur ds. C. Harinck; Katwijk aan Zee 18.00 uur ds. A.P. Baaijens; Klaaswaal 9.30 en 18.00 uur ds. G.J. van Aalst; Kootwijkerbroek 10.00 en 19.00 uur ds. G. Beens; Kortgene 10.00 en 15.30 uur stud. L. van der Kuijl; Krabbendijke 9.30 (openb. bel.) en 18.00 uur (H.D.) ds. M. Karens; Krimpen a/d IJssel 9.30 en 16.30 uur ds. C. van Ruitenburch; Leiderdorp 10.00 en 16.30 uur (H.D.) ds. J.J. van Eckveld; Lelystad 15.30 uur ds. J. IJsselstein; Lisse 10.00 en 16.00 uur ds. C.J. Meeuse; Marknesse 19.00 uur stud. M. Boersma; Meeuwen 14.30 uur ds. C. Hogchem; Melissant 15.00 uur ds. S. Maljaars; Middelburg-Centrum

9.30 en 18.30 uur ds. J.M.D. de Heer; Middelburg-Zuid 9.30 en 16.00 uur ds. H. van der Heiden; Middelharnis 9.30 en 18.00 uur ds. G.J.N. Moens; Mijdrecht 10.00 en 15.30 uur ds. J.W. Verweij; Moerkapelle 9.30 uur ds. G. Clements en 19.00 uur ds. B. Labee; Naaldwijk 19.15 uur ds. G.W.S. Mulder; Nieuw-Beijerland 9.30 (H.D.) en 18.00 uur ds. H.A. van Zetten; Nieuwdorp 18.30 uur ds. J.B. Zippro; Nieuwer ter Aa 18.30 uur ds. R.A.M. Visser; Nieuwerkerk 15.00 uur ds. G. Pater; Nieuwe-Tonge 15.00 uur ds. M. Blok; Nijkerk 9.30 en 18.30 uur ds. B.J. van Boven; Nunspeet 9.30 en 15.00 uur ds. A. Schot; Ooltgensplaat 9.30 en 18.00 uur stud. J. Beens; Oostburg 14.30 uur ds. D. de Wit; Oostkapelle 9.30 en 16.00 uur ds. J. de Kok; Oostvoorne 10.00 en 15.00 uur stud. M.G. van Middendorp; Opperdoes 10.00 uur ds. A.B. van der Heiden en 17.00 uur ds. A. Vermeij; Oud-Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. J. van Rijswijk; Ouddorp 9.30 en 18.30 uur ds. G. Pater; Poederroijen 9.30 en 15.00 uur (H.D.) ds. A.T. Huijser; Poortugaal 19.00 uur ds. A. Verschuure; Poortvliet 14.30 uur stud. J. Beens; Puttershoek 10.00 uur ds. J. Driessen en 15.00 uur kand. P.C. Vlot; Rhenen 10.00 en 18.00 uur ds. F. Mulder; Ridderkerk 9.30 en 17.00 uur ds. G.W.S. Mulder; Ridderkerk-Slikkerveer 19.00 uur ds. H. Brons; Rilland-Bath 18.30 uur stud. L. van der Kuijl; Rotterdam-Alexanderpolder 9.30 uur stud. P.J. de Raaf en 14.30 uur (H.D.) ds. C. van Ruitenburch; Rotterdam-Centrum 15.00 uur ds. H.A. van Zetten; Rotterdam-IJsselmonde 9.30 en 16.30 uur ds. W.J. Karels; Rotterdam-Zuidwijk

10.00 en 16.30 uur ds. G.J. Baan; Scherpenisse 9.30 en 18.30 uur ds. M. Blok; Scherpenzeel 10.00 (openb. bel.) en 18.30 uur ds. J. Schipper; Sliedrecht 18.00 uur ds. A.T. Huijser; Soest 19.00 uur ds. W. Visscher; Spijkenisse 18.30 uur stud. M.G. van Middendorp; Sprang-Capelle 14.30 uur ds. E. Bakker; Stolwijk 10.00 en 19.00 uur ds. P.D. den Haan; Terneuzen 10.00 en 15.30 uur ds. J.B. Zippro; Terwolde - De Vecht 14.30 uur ds. S.W. Janse; Tholen 10.00 (H.D.) en 18.30 uur ds. S. Maljaars; Tricht-Geldermalsen 10.00 en 18.30 uur ds. P. Mulder; Uddel 10.00 en 14.30 en 18.30 uur ds. G. van Manen; Urk 10.00 en 17.00 uur ds. A.J. de Waard; Utrecht 10.00 en 16.00 uur ds. W. Harinck; Veen 9.30 uur ds. E. Bakker; Veenendaal 9.30 en 16.30 uur ds. B. Labee; Vlaardingingen 10.00 (H.D.) en 16.30 uur ds. H. Brons; Waarde 9.30 uur ds. C. Harinck en 18.30 uur (H.D.) ds. H. van der Heiden; Waardenburg 10.00 en 18.30 uur ds. W. Mouw; Werkendam 10.00 en 18.00 uur ds. H.J. Agteresch; Wierden 14.00 en 18.30 uur ds. K. Boeder; Woerden 15.00 uur ds. H.J. Agteresch; Yerseke 9.30 en 18.00 uur ds. C. van Krimpen; Zeist 16.00 uur ds. R.A.M. Visser; Zwijndrecht 9.30 en 17.00 uur ds. H.E.P. Fortuijn; Zwolle 15.00 uur ds. J.B. Huisman.

DINSDAG 1 SEPTEMBER 2020

Middelburg-Zuid 19.30 uur ds. A.T. Huijser; Nisse 19.30 uur ds. G. van Manen; Oosterland 19.30 uur ds. C.J. Meeuse; Rilland-Bath 19.30 uur ds. A. Schot; Rotterdam-Centrum 19.45 uur stud. L. van der Kuijl; Soest 19.30 uur ds. A. Verschuure; Veenendaal 14.30 uur (huw.bev.) ds. B. Labee.

WOENSDAG 2 SEPTEMBER 2020

Barneveld-Centrum 19.30 uur (H.D.) ds. E.J. Boudewijn; Barneveld-Zuid 19.30 uur ds. J. van Laar; Ede 14.00 uur (huw.bev.) ds. M. Joosse; Hoofddorp 19.45 uur ds. F. Mulder; Hoogeveen

19.30 uur ds. S.W. Janse; Katwijk aan Zee 19.45 uur ds. C. van Ruitenburch; Mijdrecht 19.30 uur ds. J. van Rijswijk; Nunspeet 19.30 uur ds. A. Schot; Oostvoorne 19.30 uur ds. W. Harinck; Oude-Tonge 19.30 uur ds. J.M.D. de Heer; Tholen 19.30 uur (bidstond) ds. S. Maljaars (aanmelden via gergeminfo.nl verplicht); Uddel 19.30 uur ds. G. Pater; Zwolle 19.30 uur ds. M. Joosse.

DONDERDAG 3 SEPTEMBER 2020

Alblasserdam 19.30 uur ds. C. Sonneveld; Boskoop 19.00 uur (herdenkingsdienst) ds. J.J. Tanis; 's-Gravenpolder 19.30 uur (GBS-dienst) ds. G.J. van Aalst; Krabbendijke 19.30 uur (H.D.) ds. C. Hogchem; Lisse 19.45 uur ds. A.P. Baaijens; Melissant 19.30 uur ds. E. Bakker; Naaldwijk 19.45 uur ds. K. Boeder; Ooltgensplaat 15.15 uur (huw.bev.) ds. A.T. Huijser; Poederoijen 19.30 uur ds. G. Beens; Tricht-Geldermalsen 19.30 uur (GBS-dienst) ds. M.T. Al-Chalabi; Waardenburg 19.30 uur ds. G.J.N. Moens.

VRIJDAG 4 SEPTEMBER 2020

Alblasserdam 14.30 uur (huw.bev.) ds. C. Sonneveld; Krimpen a/d IJssel 15.30 uur (huw.

bev.) ds. C. van Ruitenburch; Rijssen-West 14.00 uur (huw.bev.) ds. P.D. den Haan; Rijssen-Zuid 15.00 uur (huw.bev.) ds. S.W. Janse; Sliedrecht 14.00 uur (huw.bev.) ds. A.T. Huijser; Westzaan 14.00 uur (huw.bev.) ds. G. Heijkamp.

EVANGELISATIESAMENKOMSTEN ZONDAG 30 AUGUSTUS 2020

Alkmaar (Willem Buytewechstraat 2, Alkmaar) 10.00 uur evang. J. Krijgsman; Amsterdam (Looiersgracht 70) 10.30 en 16.00 uur evang. M. Vos; Emmen (Prinsesselaan 6 I) 9.30 en 15.30 uur evang. G. Baan; Leeuwarden (Achter de Hoven 2c) 9.30 uur evang. H.J. van den Boogaart en 16.00 leesdienst; Merksem (Jaak de Boeckstraat 21-23, Merksem) 16.30 uur evang. A. van Setten; Tilburg (Offenbachstraat 105) 10.00 uur evang. S. de Visser.

Voor alle in dit nummer genoemde toekomstige data geldt:

INDIEN DE HEERE WIL EN WIJ LEVEN

Advertenties

Vrouw (26) zoekt zelfst. woonruimte (huur). B.v.k landelijk/platteland. Doorn en omgeving in straal van +/- 20 km.
Tel: 0646502243.

Weekendopvang voor uw kind met beperking?
Regio Hoeksche Waard - 0657930892

Omega-3 Plus van Neolife tot voordeel van: concentratie, geheugen, soepele gewrichten, onrust in het hoofd, energie, ...
Augustus aanbieding!
Kommie 0634826766
www.naturalhealthproducts.nl

Te huur: Gestoffeerde 4-kamerflat in centrum Ridderkerk.
Aanvaarding en huurperiode in overleg. Tel. 06 22285370.

Op vakantie in reformatorische kring!
Boek nu op www.seasunholiday.com
Huisnummer: mw155

Zoekt u voor een langere termijn woonruimte? Vanaf 1 november 2020 een prachtige chalet op
Camping Batouwe in Kesteren.
Info 06-30673751

Zorggeschikte appartementen in Uddel

In Uddel komen 30 nieuwe zorggeschikte appartementen nabij winkels en kerken. Eigentijds, energiezuinig ontwerp met een gemeenschappelijke ontmoetingsruimte.

Bel met Gertrude op 06 30 07 01 88 of kijk op www.wilhelminahofuddel.nl

WILHELMINAHOF

WIJ KUNNEN EEN HEEL EIND OP WEG GAAN NAAR DE HEMEL EN TÓCH TEKORTKOMEN. WIJ KUNNEN ZELFS MET EEN GOEDE REPUTATIE OP AARDE VERLOREN GAAN!

MATTHEW HENRY

RECTIFICATIE

ACHTERBERG (RHENEN)

D.V. zat. 5 sept. (puzzel)fiets-/autotocht
t.b.v. kerkbouw OGGiN.

Nieuw startpunt: Marsdijk 17, Lienden.
Aanmelden verplicht.

Info: www.klompfietsstocht.nl of
06 534 077 79.

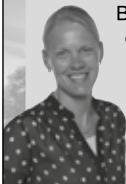
Wilt u weer sterker in het leven staan?

Brouwer Psychologen biedt kinderen,
jongeren en volwassenen hulp bij
psychische klachten en in moeilijke
situaties. Onze medewerkers helpen
u gedreven en betrokken verder
vanuit onze christelijke identiteit.
Lees hoe wij er voor u en jou kunnen
zijn op www.brouwerpsychologen.nl.
Of bel ons op **0180 - 426955**.

Locaties

Ridderkerk, Barneveld en Geldermalsen

HULP NA EEN *ongeval*

Bent u slachtoffer van een
ongeval? Heeft u hierdoor
schade? DB Letselschade
kan u geheel kosteloos
begeleiden bij het verhalen
van uw schade.

db-letselschade.nl
0252-701108

LETSELSCHADE

Tevredenheid door
kwaliteit, met behoud
van identiteit

Kraamzorg
Bel voor informatie

Informatie/aanmelden
0187-48 91 73 www.shgzorg.nl

Herdenkingsboek

25,00

Met ruim 300 foto's en
illustraties in kleur.
Geb. 302 blz.

ds. J. Schipper

Voor het dankbaar nageslacht

Op 7 augustus 1895 preekte ds. A. Janse op boerderij 'De
Ganzenkamp' te Wekerom voor de nieuwe gemeente en
bevestigde de ambtsdragers, waarmee de instituering van
de Gereformeerde Gemeente te Barneveld een feit was.

In dit boek wordt de geschiedenis van de gemeente verhaald. Meer
dan honderd jaar mocht de gemeente gediend worden door een
eigen herder en leraar en mocht er uitspreiding der netten zijn.
Behalve de historie leest u ook hoe de gemeente niet alleen in de
breedte maar ook in de diepte mocht groeien.

De titel is ontleend aan Psalm 102 vers 10 (berijmd): Voor het dank-
baar nageslacht. In de hoop dat de Heere uit genade ook in Barne-
veld die ware dankbaarheid in het nageslacht wil bearbeiden.

verkrijgbaar bij de boekhandel

www.gebrkoster.nl

Gebr. Koster
Nairacstraat 17, Barneveld
tel. 0342 - 41 69 86

De specialist in het milieubewust
isoleren van uw woning

PROFIJT ISOLATIE

Energijstraat 7 7461 TZ RIJSSEN Tel: 0548 546055

Vloerisolatie
Spouwisolatie
Dakisolatie
Gevelisolatie

Profiteer nu!! landelijke subsidie

www.profijtisolatie.nl

STEUNEN WAAR
HET NODIG IS

Vast gelopen
of hulp nodig? Worden de
zorgen te groot of het verdriet te zwaar?
Bloei Psychosociale Hulpverlening biedt hulp wanneer het
even niet meer gaat en staat open voor iedereen die
ondersteuning, advies of begeleiding wenst.

Ik bied begeleiding aan kinderen, jongeren en volwassenen. In
de ondersteuning richt ik mij o.a. op:

- Familie/relatieproblemen
- Persoonlijke problemen
- Rouw en verlies

Kijk voor het uitgebreide aanbod op
www.bloeihulpverlening.nl of bel naar 06-36462176 en maak
vrijblijvend een gratis kennismakingsgesprek.

Dorathé van Leeuwen
Haydnstraat 19
3906CS Veenendaal

o HULPVERLENING

o COACHING

o TRAINING

o TOERUSTING

Nieuwerkerk aan den IJssel | Barneveld | Yerseke

T 010 7 411 411 | E info@praktijkdenuijl.nl
| www.praktijkdenuijl.nl

Veelal vergoed door ziektekostenverzekeraars

VANAF
01-09-2020

APP VAN PIETER HEYKOOP

Alle muziek
LUISTEREN EN SPELEN
voor slechts 3,99 per maand

download in de
App- of Playstore

App-store Play-store
Veel luister- en speelplezier!

Pieter Heykoop

Zin om nog even na te zomeren
in **Ouddorp aan zee** òf met de
herfstvakantie erop uit. Te huur in
oktober ons **zeer luxe ruime**
6 persoons chalet op rustig privé parkje.
(3 Sl kamers) Interesse?
Kijk voor info op www.ouddorpchalet.nl
of bel ons 0653153744

kina
begrafenisverzorging

D.W. Schipper
010-458 31 12
Capelle a/d IJssel

J. Kooijman
0182-58 39 32
Gouda

Dag en nacht bereikbaar

WIJ VERZORGEN ALLEEN BEGRAFENISSEN

Voor Top Onions B.V. te 's-Gravenpolder
is Green Career Consult op zoek, naar
mensen die invulling wensen te geven aan
de volgende vacatures:

- **Inpak Operator (MBO)**
- **Mechanisch Monteur (MBO)**

Met het oog op deze functies, zoeken wij
gedreven en flexibel ingestelde personen,
die met passie hun werk willen doen!

Voor meer informatie – waaronder de
volledige vacaturetekst – kunt U contact
nemen met:

Bart van Eikema Hommes, senior consult-
tant agribusiness – Green Career Consult
Mailadres:
bart.hommes@greencareerconsult.nl
Telefoonnummer: 06-53159483.

Green Career Consult

Kerkelijk Jaarboek 2020

Ruim 450 pagina's praktische
informatie over de
Gereformeerde Gemeenten

Bestellen via:
www.kerkelijkdienstverlening.nl
(0348) 489900

Prijs € 10,- (excl. verzendkosten)

*I.v.m. AVG-regelgeving alleen
verkrijgbaar voor (doop)leden van de
Gereformeerde Gemeenten*

Nog leverbaar (op=op)

Thuis uw nieuwe vloer kiezen!

PVC, Parket, Laminaat, tapijt.
Afspraak maken? 06-19557166
DE VLOERENKONING.NL

Laatste preken van JC Philpot 1 €12,50

William Gadsby 1-3 à €12,50

Preken van John Kershaw 1-2 à €19,50
hetbraambos.nl 078-6933783

**helpende
handen** staat
naast je

Autisme en geloven

Voor jongeren met autisme
zaterdag 5 september - 10.30 uur | Woerden | ds. D. Heemskerk

De Heilige Doop

Voor jongeren en volwassenen die Pro gevolgd hebben
zaterdag 12 september - 10.00 uur | Woerden | Andrea van Hartingsveldt

Ontmoetingsbijeenkomst

Voor mantelzorgers van mensen met dementie
dinsdag 15 september - 19.30 uur | Goes | Dolf Becx
woensdag 16 september - 19.30 uur | Woerden | Riëtte Oudenaarden
donderdag 24 september - 19.30 uur | Apeldoorn | Geurtje van Schaik

Godsdienstige vorming en autisme: duel of duo?

Voor ouders van kinderen met autisme
zaterdag 19 september - 10.00 uur | Geldermalsen | M. Vos

Gods leiding in het leven

Voor mensen met niet-aangeboren hersenletsel en hun mantelzorgers
zaterdag 26 september - 10.00 uur | Geldermalsen | ds. J. van Laar

Samen staan we sterk; de opvoeding van onze hoogbegaafde kinderen

Voor ouders van hoogbegaafde kinderen
woensdag 30 september - 19.45 uur | Gouda | Jet Barendrecht
donderdag 1 oktober - 19.45 uur | Apeldoorn | Marieke Bremmer-van Leeuwen
woensdag 7 oktober - 19.45 uur | Hardinxveld-Giessendam | Willemien Schollaart-Vogel
woensdag 28 oktober - 19.45 uur | 's-Gravenpolder | Willemien Roos

Voor meer informatie en aanmelden:
0348 48 99 70 • info@helpendehanden.nl • www.helpendehanden.nl

Deputaatschap
**Kerkelijke
Dienstverlening**
Gereformeerde
Gemeenten

HERHAALDE OPROEP

Werken voor de kerk

**Welke doelgerichte, accurate teamspeler wordt onze collega?
Wij zoeken een**

Financieel manager (m/v)

Heb je ervaring in het verwerken en analyseren van cijfers en denk je erover om deze ervaring voor de kerk in te zetten, kijk dan op www.kerkelikedienstverlening.nl voor meer informatie over deze vacature. Je kunt ook bellen met de directeur van het Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening, G.J. ten Bolscher via 0348 489 900 of 06 2530 8419.

Het Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening van de Gereformeerde Gemeenten is er voor de synoden, deputaatschappen, gemeenten en andere stichtingen of organisaties binnen de Gereformeerde Gemeenten.

Colofon

de Saambinder *Bewuste keuze*

De Saambinder

Kerkelijk weekblad van de
Gereformeerde Gemeenten

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofdredacteur: ds. G.J. van Aalst

Redacteuren: ds. B. Labee, J. van 't Hul

Redactiesecretaris: J. van 't Hul

Bijdragen van medewerkers

ds. G.J. van Aalst
Molendijk 136, 3286 BK Klaaswaal
T 0186-576990
E givanaalst@klikSAFE.nl

Boeken ter recensie en vragen voor rubriek "Vraag en antwoord"

ds. B. Labee
Kerkewijk 115a, 3904 JA Veenendaal
T 0318-51 35 97
E b.labee@klikSAFE.nl

Kerknieuws (m.u.v. beroepingswerk), berichten en meditaties:

J. van 't Hul
Lierdererf 19, 7364 BD Lieren
T 0651-622260
E jvthul@klikSAFE.nl

**Aanlevertijd van kerknieuws en berich-
ten: uiterlijk woensdag 17.00 uur vóór
de datum van verschijning van De Saam-
binder in de daarop volgende week.**

Opgaven kerkdiensten en beroepingswerk

Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening,
postbus 608, 3440 AP Woerden
T 0348-489900
E info@desaambinder.nl

Advertenties en familieberichten aan

Verloop drukkerij
postbus 33, 2950 AA Alblasserdam
T 078-6912899
E saambinder@verloop.nl

Advertenties dienen uiterlijk donderdag
vóór de week van verschijning aange-
leverd te zijn. Rouwadvertenties uiterlijk
maandagmorgen 9 uur.

Advertenties € 1,35 per mm.
Familieberichten € 0,45 per mm.
Deze prijzen zijn excl. 21% btw.

Abonnementenadministratie

Adreswijzigingen enz. aan:
Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening
postbus 608, 3440 AP Woerden
T 0348-489900
E info@desaambinder.nl

Betalingen abonnementsgelden

IBAN: NL11 INGB 0000 0643 27 t.n.v. De
Saambinder-abonnementen te Woerden.

Abonnementsprijzen (bij vooruitbetaling):

voor Nederland: € 14,50 per halfjaar
(te betalen per 1 april en 1 oktober)

voor het buitenland*: € 150,00 per jaar
*afwijkend tarief voor:
Canada: \$ 165, USA: \$ 140

Correspondentieadres Noord-Amerika

Mr. A.M. Berman
3340 Culp Rd. Unit 11
Vineland Stn. ON LOR 2E0
T 905 562 1331
E amberman47@gmail.com

Bezoek ook onze website
www.desaambinder.nl

De redactie behoudt zich het recht voor
ingezonden bijdragen, kerknieuws, berich-
ten en advertenties zonder overleg aan te
passen, in te korten of zonder opgave van
reden niet te plaatsen.

De redactie aanvaardt geen enkele
aansprakelijkheid betreffende de inhoud
van de advertenties en de (recensies van
de) aangekondigde boeken.

Waar kom jij vandaan en waar ga jij heen?

ELSKE WAARHEEN?

ELSKE WEET ZELF NIET WAAROM ZE ZO LELIJK DEED. OM WAT MARJA ZEI? OF EEN KERSTBOOM OOK AL NIET MAG?

Opa en oma hebben nooit een kerstboom en bij Heleen thuis ook niet. Zij zeggen dat een kerstboom niets met het Kerstfeest te maken heeft. Maar of Elske zich daar nog druk over maakt? Toen ze terugkwam, na de herfstvakantie, had ze besloten om alles te vergeten. Ze woont bij vader en Marja, ze gaat op een school waar helemaal geen rekening gehouden wordt met de Bijbel, en moet zij dan in haar eentje leven zoals het in de Bijbel staat? Dat kan niet. 's Avonds leest ze nog wel in haar Bijbeltje en voordat ze naar bed gaat, bidt ze wel. Maar meent ze het ook echt? Ze weet hier geen antwoord op.

Soms denkt ze: Ik lees niet meer en ik bid niet meer. Wat helpt het allemaal? Maar dan moet ze weer aan oma denken, wat zij toen eens had gezegd en dan doet ze het toch maar weer wel. Eigenlijk moet ze best heel vaak terugdenken aan het jaar bij opa en oma, aan de herfstvakantie en zelfs aan juffrouw Baan. Wat werd alles opeens moeilijk, toen vader, samen met Tessa, haar zaterdag kwam halen. Aan één kant was het fijn dat Tessa erbij was. Die was erg druk en zo was de aandacht niet voor haar alleen. Maar onderweg was ze zelf wel stil geweest. Ze had gesnauwd tegen Tessa, die maar druk bleef doen. Vader had gezegd: 'Waar is nu m'n vrolijke Elske? Ik geloof dat het niet goed is dat je bij opa en oma bent geweest. Je kijkt zo zuur als een oude tante met een juffershondje'. Vader had gehoopt dat Elske hierom zou moeten lachen, maar ze kon niet lachen. Ze had niet eens antwoord gegeven.

'Waar kom jij vandaan?'

Je moeder kan zo'n vraag stellen. Bijvoorbeeld omdat je laat thuis was. Je kunt allerlei antwoorden geven. 'Ik heb bij mijn vriendje of vriendinnetje gespeeld' of 'Ik ben nog op school gebleven'.

Als je meester of juf het zou vragen, kun je zeggen dat je op vakantie bent geweest of gelogeed hebt in de vakantie.

In de Bijbel vraagt de Heere aan Hagar waar zij vandaan komt. Hij zegt in Genesis 16:8: 'Hagar, gij, dienstmaagd van Sarai, vanwaar komt gij en waar zult gij heengaan?' Hagar antwoordt: 'Ik ben vluchtende van het aangezicht mijner vrouwe Sarai'. Ze moet het zeggen: 'Ik ben gevluht uit de tent van Sarai'. De Heere zegt dat zij terug moet gaan naar Abraham. Zij moet haar meester en de Heere gehoorzamen.

En als de Heere aan jou vraagt: 'Waar kom je vandaan?' Je denkt dan aan je familie. Wat een zegen als de Heere jou laat wonen bij een vader en moeder die elke dag de Bijbel opendoen en willen luisteren wat de Heere tot hen zegt. Hij zegt tegen Hagar én tegen jou: 'Kom terug bij Mij!'

Waar ga jij heen? Dat is de tweede vraag. Ook dan kun je antwoorden: 'Ik ga naar school' of 'Ik ga naar opa en mijn oma'. En als je later een diploma hebt? Zeg je dan: 'Ik wil gaan werken met mijn handen of op kantoor. Ik wil geld verdienen en trouwen? Iedereen heeft zijn idealen.

Over het nieuwe schooljaar zul jij ook je gedachten hebben. Je mag weer naar school gaan, naar de club of vereniging. Je mag weer naar catechisatie. Gelukkig wel!

Nog één keer de vraag: Waar kom jij vandaan en waar ga jij heen? Ben je op de goede weg? Heb je de Heere in alles nodig? Gaat de Heere met jou mee op jouw levensreis?

Ds. Labee over:

Vijandschap en haat [1]

Hoe komt het toch dat het ene kind van God meer vijandschap en haat moet ondervinden dan het andere kind van God?

Oorzaak

Er zijn meerdere vragen binnengekomen rond 'vijandschap en haat' die we op deze en de volgende achterpagina aan de orde willen stellen. Eigenlijk zijn de beide woorden nauw aan elkaar verwant! Het bittere woord 'vijandschap' kunnen we verdelen in 'vijand' en 'schap'. Het eerste is afgeleid van het oude woord 'vijen' dat 'haten' betekent. 'Schap' is afgeleid van 'scheppen'. Letterlijk is vijandschap dus het 'scheppen van haat'.

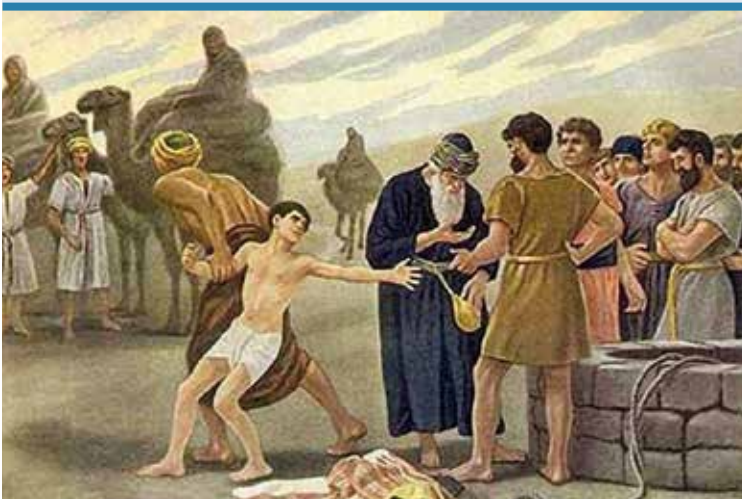
Voor we er iets over schrijven, moeten we wijzen op de óorzaak van vijandschap en haat. Ons gebed is dat de Heere geve dat al onze lezers er persoonlijk door Gods Geest aan ontdekt mogen worden. Van nature zijn wij na Genesis 3 *allen* 'kinderen des toorns' die 'geneigd zijn God en onze naaste te haten' (HC Zondag 2, antwoord 5). Wat een ernst: mensen die geschapen zijn om God te loven en Hem en onze naaste lief te hebben zijn 'haters' geworden. Dat is precies het tegendeel van de hoofdsom van Gods heilige wet: 'Gij zult liefhebben den Heere uw God met geheel uw hart en met geheel uw ziel en met geheel uw verstand. Dit is het eerste en het grote gebod. En het tweede, aan dit gelijk, is: Gij zult uw naaste liefhebben als uzelf. Aan deze twee geboden hangt de ganse Wet en de Profeten' (Matth. 22:37-40).

Sinds we - in ons verbondshoofd Adam - satan toevielen, zijn we allen vanuit de wortel van ons 'vleselijke' bestaan 'haters' van God en van onze naaste. De apostel Paulus, die het persoonlijk ook zo heeft moeten leren, schrijft aan de gemeente te Rome: 'Daarom dat het bedenken des vleses vijandschap is tegen God; want het onderwerpt zich der wet Gods niet; want het kan ook niet'. Onderwijzend en huiveringwekkend is daarbij kanttekening 22 op dat woord vijandschap: 'Dat is, vijandelijk gezind tegen God; niet dat de vleselijke mens altijd voorheeft God te haten als een vijand, maar omdat hetgeen waarin hij een behagen heeft, Gode vijandig en hatelijk is, en hij zichzelf daardoor hatelijk maakt voor God'.

Onderscheid

Als nu een 'vleselijk' kind van Adam wordt gemaakt tot een 'geestelijke' mens, dan is dit het geheim: de vijandschap die God naar Zijn welbehagen zette tussen satan en het Vrouwenzaad. In de moederbelofte horen we daarvan: 'En Ik zal vijandschap zetten tussen u en tussen deze vrouw, en tussen uw zaad en tussen haar Zaad; Datzelve zal u den kop vermorzelen, en gij zult Het de verzenen vermorzelen'. Wat een wonder als nu een zondaar van onder de wet gebracht wordt onder de genade! Afgesneden van de eerste Adam en ingeplant in de laatste Adam. Dan begint eigenlijk de 'haat' van de wereld. En die 'wereld' kunnen soms eigen huisgenoten zijn of collega's en zelfs Avondmaalgangers. De Zaligmaker spreekt van die haat: 'Indien gij van de wereld waart, zo zou de wereld het hare liefhebben; doch omdat gij van de wereld niet zijt, maar Ik u uit de wereld heb uitverkoren, daarom haat u de wereld' (Joh. 15:9).

De maat van die haat is inderdaad zeer verschillend, voor zover wij dat kunnen bezien. Mozes heeft wat over zich heen gekregen in die lange woestijnreis. En Jozef moest een donkere put in en later mee naar het verre Egypte. Naar het 'waarom' van die onderscheiden leidingen van de Heere kunnen we alleen maar gissen. Als een wijze Vader schikt de Heere de een van Zijn kinderen meer haat en vijandschap toe. Laat dlt woord van hun oudste Broeder hen vertroosten: 'Indien u de wereld haat, zo weet dat zij Mij eer dan u gehaat heeft' (Joh. 15:18).

VRAAG?

Heb jij/hebt u ook een vraag? Mogelijke vragen over onderwerpen binnen de doelstelling van De Saambinder kun jij/kunt u mailen naar ds. B. Labee of hem per post toezenden (zie colofon). Er volgt -zo mogelijk- altijd een reactie.

Echter alleen als de redactie het waardevol acht voor de lezers, volgt een antwoord op jouw/uw vraag in een nummer van De Saambinder.

Graag wel wat geduld. Er liggen nog tientallen vragen op een reactie te wachten.